

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ Η' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 |

ΠΑΣΧΑ 1959

| ΑΡΙΘ. 9

ΕΩΣ ΤΑ ΑΣΤΡΑ

Μάιος. Χείμαρροι χρυσοῦ φωτός καὶ χλιδὴ χρωμάτων διαχέονται παντοῦ. Ἐπαλοὶ καὶ κατάφορτοι ἀπὸ μῦρα πνέουν οἱ ἑαρινοὶ ἄνεμοι. « Μάγεμα ἢ φύσις κ' ὄνειρο », ὅπως λέγει εἰς τοὺς ἀθανάτους στίχους τοῦ ὁ Ἑθνικός μας ποιητής. Ἐποχὴ θάμβους καὶ μαγείας. πὺν γεννᾷ εἰς τὴν ψυχὴν τὴν αἰσιοδοξίαν καὶ τὴν χαρὰν ἀνακουφίζει τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν αἴσθησιν τοῦ σκληροῦ καθημερινοῦ τοῦ μόχθου καὶ τὸν προστατεύει ἀπὸ πᾶσαν ἐξουθενοῦσαν αὐτὸν δύναμιν.

*

Ἐορτάζομεν καὶ πάλιν τὸ ἅγιον Πάσχα. Κατάμεστοι εἶναι οἱ ναοὶ τοῦ Ὑψίστου. Καὶ κάτω ἀπὸ τοὺς παμφώτους θόλους τῶν ἡ θεία ἑορτὴ τῆς λαμπροφόρου Ἀναστάσεως τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρός μας ὑμνολογεῖται ἐξαισίως : « Αὕτη ἡ κλητὴ καὶ ἁγία ἡμέρα, ἡ μία τῶν Σαββάτων ἡ βασιλὶς καὶ κυρία, ἑορτῶν ἑορτὴ καὶ πανηγυρὶς ἐστὶ πανηγύρεων ». Ὁ δὲ θαυμάσιος λαὸς μας, συγκεντρῶνων εἰς μίαν καὶ μόνην λέξιν τὸ φεγγοβολοῦν συναίσθημά του, ἀποκαλεῖ αὐτὴν « Λ α μ π ρ ῆ ν ».

*

Καὶ δικαίως. Δὲν εἶναι πνευματέμφορος. Καὶ ἡ πνευματικὴ του αἴσθησις βλέπει εἰς αὐτὴν τὸν ὑπέροχον συμβολισμόν καὶ τὴν βεβαίωσιν τῆς σωτηρίας τοῦ ἄν-

θρώπου. Τὴν ἀποκάλυψιν τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ τὴν ὑποταγὴν τοῦ ἀρροῦθμον χάους καὶ τῆς σκοτεινῆς ὕλης εἰς τὴν νέαν πνευματικὴν γενεάν, τῆς ὁποίας γενάρχης εἶναι ὁ Χριστός. Ὁ ὁποῖος εἶναι « ἡ Ζωὴ καὶ ἡ Ἀνάστασις » (Ἰω. Α', 25) καὶ δι' αὐτοῦ μεταμορφοῦται καὶ θεοῦται ἡ ἀνθρωπίνη φύσις καὶ ἡ φύσις τοῦ κόσμου ὅλου.

*

Τρεῖς εἶναι αἱ μαγικαὶ κλειῖδες, τὰς ὁποίας μᾶς ἐνεπιστεύθη ὁ Χριστός κατὰ τὴν ἀπὸ τῆς γῆς μας λυτρωτικὴν του διάβασιν· καὶ διὰ τῶν ὁποίων ἐπιτυγχάνεται ἡ διεῖσδυσις μας εἰς τὸ μυστήριον τῆς θείας ζωῆς.

Ἡ πρώτη εἶναι ἡ « ἀγάπη », πὺν ἀποτελεῖ τὴν οὐσίαν τῆς Θεότητος, « ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν » (Ἰω. 8, 16).

Χάρις εἰς αὐτὴν ἐνεδύθη τὴν σάρκα μας καὶ ἐνηθρώπησεν. Οὐδὲν τὸ γλυκύτερον καὶ τὸ εὐγενέστερον καὶ τὸ ὑψηλότερον τῆς « ἀγάπης », τὴν ὁποίαν μᾶς ἀφήκεν ὡς τὴν ὑψίστην ὑποθήκην. Ἡ ἀγάπη πειροᾶται τὰ ὑπὲρ δύναμιν. Καὶ ἐξ αὐτῆς ἀπορρέουν οἱ ἀγιώτεροι ἐνθουσιασμοὶ καὶ αἱ εὐγενέστεραι πράξεις.

Ἡ δευτέρα εἶναι ὁ ἔκονσιος « Σ τ α υ ρ ὀ ς » ὑπὲρ τοῦ ἀγαθοῦ. Οὗτος ἀποτελεῖ τὸν ἀνώτατον τύπον τῆς θυσίας τοῦ ἀτόμου εἰς τὴν γενικότητα καὶ τὰ θεμέλια τοῦ ἠθικοῦ κόσμου καὶ τῆς ἀληθοῦς εὐημερίας. Δι' αὐτοῦ ἐξουθενοῦται καὶ συντρίβεται ὁ Ἄδης τῆς ἁμαρτίας· καὶ ἀποκαθίσταται ἡ δημιουργικὴ δύναμις καὶ ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου.

Καὶ ἡ τρίτη εἶναι ἡ « Π ί σ τ ι ς » εἰς τὴν ἀθανασία τῶν ψυχῶν μας καὶ εἰς τὴν αἰωνιότητα τῆς ὑπάρ-

ξεός μας. Δι' αὐτῆς πτερώνονται οἱ στοχασμοὶ μας. Νυμφοστολίζεται ἡ ψυχὴ μας. Καὶ ἐπὶ πᾶσιν, καθαγιάζεται ἡ ζωὴ μας, ἡ ὁποία — διὰ τοῦ θανάτου — ἐπανασυνδέεται πρὸς τὴν πανσθενῆ καὶ τὴν ἀπειροδύναμον Θεότητα.

*

Δυστυχῶς, εἰς τοὺς σημερινούς τραχεῖς καὶ δυσκόλους καιροὺς μας, ἄτονον καὶ ἀτροφικὸν εἶναι τὸ αἶσθημα τῆς « ἀγάπης », ἡ ὁποία « πάντα στέγει, πάντα ὑπομένει » (Κορ. Α', 7) καὶ διεγείρει εἰς τὰς ψυχὰς τὴν ἐπιθυμίαν πάσης τελειότητος. Κυρίαρχον συναἶσθημα τῆς ζωῆς σήμερον δὲν εἶναι ἡ ἀγνίζουσα καὶ ἐξυψοῦσα θεία τῆς δύναμις. Ἄλλ' ὁ στεῖρος καὶ ἄγονος ἐγωϊσμός. Ὁ θεοστρυγῆς φθόνος. Καὶ ἡ ἀπάνθρωπος σκληρότης.

Οὔτε ὅμως καὶ ὁ ἐκούσιος « Σταυρός » ὑπὲρ τοῦ ἀγαθοῦ ἀποτελεῖ τὸ ὑψηλὸν ἰδανικὸν καὶ τὸν καθοδηγητικὸν φάρον τῆς σημερινῆς, πολυμόχθου ὄντως, προσπαθείας. Τὰς ἐνεργείας καὶ τὰς πράξεις τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν λαῶν καθοδηγεῖ καὶ κατευθύνει σήμερον τὸ συμφέρον καὶ μόνον. Καὶ ἡ ἐπιστήμη καὶ ὁ νοῦς ἔχουν στρατολογηθῆ ὑπηρεταί τῆς πλέον ἀχαλινώτου καὶ τῆς πλέον ἀκορέστου πλεονεξίας. Καὶ — ἀλλοίμονον — διαρκῶς ἐτοιμάζουν νέα φονικώτερα ὄπλα, διὰ τῶν ὁποίων νὰ ἐξοντωθῆ ὁ ἀντίπαλος ἀδελφός. Καὶ ἡ αὔριον διὰ τοῦτο δὲν εἶναι ἐλπίς, ἀλλὰ φόβος.

Καὶ ἡ « πίστις » εἰς τὴν ἀθανασίαν ;

᾿Ω ! καὶ αὐτὴ εἶναι ὀλιγοδρανῆς. Καὶ αὐτὴ εἶναι ἄτονος εἰς τὴν ἀρνητικὴν αὐτὴν καὶ ὑλόφρονα ἐποχὴν μας. Ἡ ὁποία ζῆ ἐντὸς τρικυμίας καὶ διεγέρσεως. Καὶ ἀγνοεῖ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἀνάπαυσιν . . .

Εἶθε, ἡ πάμφωτος ἐορτὴ τῆς ᾿Αναστάσεως τοῦ Κυρίου νὰ λάμψη ἐντός μας, ὅπως τὸ φῶς τῆς Δαμασκοῦ εἰς τὸν θεῖον Παῦλον. Εἶθε νὰ καταξιωθῶμεν νὰ τὴν ἐορτάσωμεν ὡς τὰ « Ἐλευθέρια τῶν ψυχῶν μας ». Εἶθε, τὸ « Χριστὸς ᾿Ανέστη » νὰ ἀντηχήσῃ εἰς τὰς ἀκοάς μας, ὡς λυτρωτικὸς θούριος τοῦ πνεύματός μας ἀπὸ τὰς οἰασδήποτε ἀλύσεις του καὶ ἀπὸ τὰ οἰαδήποτε βάρβαρα δεσμάτου. Εἶθε, εἰς τὰς ἀναστασίμους, φαειρὰς λαμπάδας πὸν θὰ κρατῶμεν αὔριον εἰς τὰς χεῖρας μας, νὰ καύσωμεν καὶ νὰ πυρπολήσωμεν, ἀδελφοί μου, κάθε μας ταπεινὸν λογισμὸν καὶ κάθε ὑλιστικὴν βαρβρότητα τῆς ἐποχῆς μας . . .

*

Καὶ μαζὶ μὲ τὰς χαρμοσύνους κωδωνοκρουσίας τῶν ἀγίων μας ναῶν, πὸν θὰ σκορπίζονται γύρω μας διὰ τὴν ᾿Ανάστασιν τοῦ Χριστοῦ, ἃς ὑψωθῆ ἕως τὰ ἄστρα ὑψηλὰ καὶ ἡ διακήρυξις τῆς ὀλόφλογης πίστεώς μας πρὸς τὸν θεῖον Σωτῆρά μας. Τοῦ ὁποίου καὶ ὁ Σταυρὸς καὶ ἡ ᾿Ανάστασις συμβολίζουν τὴν αἰωνίως σταυρουμένην, ἀλλὰ καὶ αἰωνίως νικῶσαν τὸν θάνατον Φυλὴν μας.

ΘΕΟΔΟΣΗΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

« Παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις, ὃ καὶ παρέλαβον, ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς Γραφάς, καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ κατὰ τὰς Γραφάς, καὶ ὅτι ὤφθη Κηφᾶ, εἶτα τοῖς δώδεκα, ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ πλείονες μένουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ ἐκοιμήθησαν ἔπειτα ὤφθη Ἰακώβῳ, εἶτα τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν ἔσχατον δὲ πάντων ὡσπερὶ τῷ ἐκτρώματι, ὤφθη κἀμοί. (Α' Κορ. ιε', 3-8).

ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΕΤΟΣ 1959 : ΕΞΑΡΣΙΣ ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

Η "ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΗΜΕΡΑ ΤΟΥ ΕΡΓΑΤΟΥ,,

Ἡ καθιέρωσις μιᾶς εἰδικῆς ἡμέρας, ἀφιερωμένης ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἐκδήλωσιν τοῦ ἐνδιαφέροντος τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν τιμίαν ἐργατικὴν τάξιν καὶ εἰς τὴν ἰδιαιτέραν πνευματικὴν ἐπικοινωνίαν πρὸς τὰ ἀποτελοῦντα αὐτὴν μέλη τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος, ἀπετέλεσεν ἀντικείμενον σκέψεως καὶ μελέτης ἀπο πολλοῦ. Ἦδη δέ, μετὴν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὀργανουμένην προσπάθειαν ἐξάρσεως τοῦ ὀρθοδόξου πνεύματος, ἐδόθη ἡ πρόσφορος εὐκαιρία πρὸς πραγματοποίησιν καὶ τῆς παλαιᾶς αὐτῆς σκέψεως μετὴν καθιέρωσιν τῆς τρίτης Κυριακῆς τοῦ Μαΐου μηνὸς (17ης) πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, ὅπως ἐσημειώθη καὶ εἰς τὸ προηγούμενον τεύχος.

Συμφώνως πρὸς τὸ καταρτισθὲν πρόγραμμα τοῦ ἑορτασμοῦ, τὸ ὁποῖον ἀνεκοινώθη ἤδη δι' Ἐγκυκλίου τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου καὶ τὸ ὁποῖον μετὰ πολλὴν προθυμίαν καὶ μετὰ μεγάλην συγκίνησιν ἀπεδέχθησαν καὶ οἱ ἐπίσημοι ἐκπρόσωποι τῶν ἐργατικῶν Ὄργανώσεων τῆς χώρας, ὑποσχεθέντες ἀμέριστον τὴν συνεργασίαν των, καθωρίσθησαν τὰ ἐπόμενα διὰ τὴν ἡμέραν ταύτην:

α) Ἐκκλησιασμὸς τῶν ἀπανταχοῦ ὀργανωμένων ἐργατῶν μετὰ τῶν λαβάρων των εἰς τοὺς μητροπολιτικούς ναοὺς ἐκάστης Ἐπαρχίας, εἰς τοὺς ὁποίους θὰ τελεσθῇ πανηγυρικὴ ἡ θεία Λειτουργία, ἱεουργούντων τῶν οἰκείων Σεβ. Ἀρχιερέων.

β) Τὸ θ. Κήρυγμα, τόσον εἰς τοὺς μητροπολιτικούς ναοὺς, ὅσον καὶ εἰς ἅπαντας τοὺς ναοὺς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, θὰ ἔχη ὡς θέμα τὴν ἔννοιαν καὶ τὴν ἀξίαν τῆς ἐργασίας ἀπὸ χριστιανικῆς ἀπόψεως.

γ) Ὑπὸ τὸ ἀνωτέρω πνεῦμα θὰ δοθοῦν διαλέξεις εἰς τὰ διάφορα Ἐπαρχιακὰ Κέντρα ὑπὸ τῶν πρὸς τοῦτο καταλλήλων προσώπων. Ἐν Ἀθήναις θὰ ὀμιλήσῃ εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ «Παρνασσοῦ» ὁ Κοσμητὼρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Καθηγητὴς κ. Παν. Ι. Μπρατσιώτης.

δ) Εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Κέντρον τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας θὰ δοθῆ δεξιώσεις πρὸς τιμὴν τῶν Προεδρείων τῶν Ἑργατικῶν Ὀργανώσεων Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ κληθοῦν καὶ ἐκπρὸσωποι τῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων. Παρόμοιοι δεξιώσεις δύνανται νὰ γίνουν καὶ εἰς τὰς ἔδρας τῶν Ἱ. Μητροπόλεων, δαπάναις τῶν οἰκείων Τοπ. Παραρτημάτων τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

ε) Εἰδικὸν φυλλάδιον, ἐκτυπούμενον ἤδη ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, θὰ διανεμηθῆ, μερίμνη τῶν Ἑργατικῶν Κέντρων, καθ' ἅπασαν τὴν χώραν εἰς τοὺς Ἑλληνας ἐργάτας.

στ) Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Θεόκλητος θὰ ἀπευθύνῃ ἀπὸ τοῦ ραδιοφώνου Μήνυμα πρὸς τοὺς ἐργάτας.

ζ) Αἱ εἰσπράξεις τῶν ἱ. ναῶν τῆ Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην, θὰ διατεθῶσιν ὅλαι πρὸς κάλυψιν ἐπειγουσῶν ἀναγκῶν δεινοπαθούντων παιδιῶν τῶν ἐργατῶν.

Ἐπὶ πλέον τῶν ἀνωτέρω, τὰ ὁποῖα θὰ γίνουν τὴν Κυριακὴν τῶν Μυροφόρων, 17ην Μαΐου ἐ. ἔ., θὰ ἐπιστρατευθοῦν κατάλληλοι ὁμιληταί, κληρικοὶ ἰδίως, οἱ ὁποῖοι, ἐν συνεννοήσει μετὰ τῶν Ἑργατικῶν Κέντρων καὶ τῶν Διευθυντῶν τῶν διαφόρων Ἑργοστασίων, θὰ ὁμιλήσουν ἐν αὐτοῖς πρὸς τοὺς ἐργαζομένους μίαν τῶν ἐπομένων ἡμερῶν.

Τὰ μαθήματα, τέλος, τῶν Ἀνωτέρων Κατηχητικῶν Σχολείων καὶ αἱ ὁμιλῖαι εἰς τὰς Θρησκ. Ὀργανώσεις τῶν Νέων καὶ τῶν Νεανίδων θὰ προσαρμοσθοῦν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ ἀνωτέρω ἑορτασμοῦ, περιστρεφόμενα περὶ τὴν ἔννοιαν καὶ τὴν ἀξίαν τῆς ἐργασίας ἀπὸ χριστιανικῆς ἀπόψεως.

Οἱ εὐλαβ. Ἐφημέριοι ἁπασῶν τῶν Ἑνοριῶν τῆς Ἑλλάδος παρακαλοῦνται νὰ ἔχουν ὑπ' ὄψει τὰ ἀνωτέρω καὶ νὰ συμβάλουν πάση δυνάμει εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἑορτασμοῦ, συμφώνως πρὸς τὰς ὁδηγίας, τὰς ὁποίας θὰ λάβουν παρὰ τῶν οἰκείων Σεβ. Μητροπολιτῶν. Ὅσοι δὲ ἐξ αὐτῶν κηρύσσουν τὸν θεῖον λόγον παρακαλοῦνται, ἰδιαιτέρως, νὰ συμβουλευθοῦν καὶ τὸ περιεχόμενον τῆς Ὁμιλίας, ποῦ δημοσιεύεται κατωτέρω (σελ. 319), διὰ τὸ κήρυγμα αὐτῆς τῆς ἡμέρας. Οἱ μὴ δυνάμενοι, τυχόν, νὰ ὁμιλήσουν ἐξ ἰδίων παρακαλοῦνται νὰ

ἀναγνώσουν εὐκρινῶς καὶ μεγαλοφώνως τὴν Ὀμιλίαν αὐτὴν ἢ νὰ ἐπιφορτίσουν κάποιον ἄλλον νὰ τὴν ἀναγνώσῃ.

Ἡ εὐκαιρία αὐτῆς τῆς διατρανώσεως τοῦ ὑπὲρ τῶν ἐργατῶν ἐνδιαφέροντος καὶ τῆς στοργῆς τῆς Ἐκκλησίας πρέπει ἀπὸ ὅλους νὰ ἐκτιμηθῇ δεόντως καὶ νὰ ἀξιοποιηθῇ κατὰ τὸ δυνατόν. Καὶ κανεὶς δὲν πρέπει νὰ λείψῃ ἀπὸ αὐτὴν τὴν προσπάθειαν.

(ΕΚ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ)

ΟΜΙΛΙΑ

ΕΙΣ ΤΗΝ «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΝ ΗΜΕΡΑΝ ΤΟΥ ΕΡΓΑΤΟΥ»

(Κυριακὴ, 17 Μαΐου 1959)

Εὐρισκόμεθα σήμερον εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς τρίτης ἐβδομάδος ἀπὸ τοῦ Ἀγίου Πάσχα καὶ οἱ χαρμύσνοι ἀναστάσιμοι ὕμνοι, θαυμάσια ἐναρμονισμένοι μετὰ τὴν ὥραιαν ἐποχὴν τῆς ἑλληνικῆς ἀνοιξέως, δίδουν εἰς τὰς ψυχὰς μας περὰ διὰ νὰ πετάξουν ὑψηλὰ, ὑψηλότερα ἀπὸ κάθε τι ποὺ προσπαθεῖ νὰ κάμῃ τὴν ζωὴν μας δύσκολην καὶ σκληρὴν. Τὸ φῶς τῆς Ἀναστάσεως θέλει νὰ πλημμυρίσῃ τὰς ψυχὰς μας καὶ νὰ μᾶς δείξῃ τὸν ἀνώτερον σκοπὸν τῆς ζωῆς μας, μαζὶ μετὰ τὴν δύναμιν ποὺ ἠμπορεῖ νὰ μᾶς βοηθήσῃ εἰς τὴν πραγματοποιήσιν αὐτοῦ τοῦ σκοποῦ. Παραδείγματα δὲ ἱερά καὶ ἅγια προσώπων, ποὺ εἶδαν αὐτὸ τὸ φῶς, τὸ ἔκαμαν ἰδικὸν των καὶ ἠκολούθησαν τὴν λάμπιν του, μᾶς παρουσιάζει σήμερον ἡ Ἁγία μας Ἐκκλησία, τὰ πρόσωπα ἐκεῖνα, ποὺ ἔμειναν πιστὰ εἰς τὸν Χριστὸν μέσα εἰς ὅλας τὰς ψυχολογικὰς δυσκολίας, τὰς ὁποίας ἤτο φυσικὸν νὰ αἰσθανθοῦν, ὅταν τὸν ἀντίκρυσαν γυμνόν, νεκρόν, αἱματομένον ἐπάνω εἰς τὸν Σταυρόν. Ὁ Ἰωσήφ καὶ ὁ Νικόδημος καὶ αἱ Μυροφόροι γυναῖκες τιμῶνται κατὰ τὴν σημερινὴν Κυριακὴν ὅπως ἰδιαιτέρως ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν μας καὶ εἶναι αὐτὴ ἡ τιμὴ χρέος δικαιοσύνης πρὸς τὴν πίστιν καὶ πρὸς τὴν ἀφοσίωσιν των εἰς τὸν Χριστόν.

Μέσα εἰς αὐτὴν τὴν χαρμύσνην ἀτμόσφαιραν καὶ μέσα εἰς αὐτὴν τὴν λάμπιν τῆς αἰωνίας χαρᾶς καὶ τῆς αἰωνίας ἐλπίδος, ἡ Ἐκκλησία μας ἠθέλησε σήμερον νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν μας καὶ εἰς τὸν τρόπον, μετὰ τὸν ὅποιον Αὐτὴ, ὡς συνεχιστὴς τοῦ ἔργου τοῦ Ἀναστάντος Ἰησοῦ Χριστοῦ, βλέπει καὶ ἀντιλαμβάνεται κάτι, ποὺ συνήθως τόσοσ παραγνωρίζεται καὶ τόσοσ ἀδικεῖται ἀπὸ διαφόρους πλευράς. Καὶ δι' αὐτὸ καθώρισε τὴν σημερινὴν Κυριακὴν ὡς «Ἐκκλησιαστικὴν Ἠμέραν τοῦ Ἐργάτου», μετὰ τὸν εἰδικὸν σκοπὸν νὰ τονίσῃ καὶ νὰ υπογραμμίσῃ τὴν ἔννοιαν, ποὺ ἔχει διὰ τὸν Χριστιανισμόν ἡ ἐργασία, καὶ τὴν ἀξίαν, ποὺ ἀποδίδει εἰς αὐτὴν.

α'.

Εὐθὺς μετὰ τὴν διήγησιν περὶ τῆς δημιουργίας τοῦ πρώτου ἀνθρώπου τὸ Θεόπνευστον κείμενον τῆς Ἁγίας Γραφῆς προσθέτει τὰ ἐξῆς: «Καὶ ἔλαβε Κύριος ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἔπλασε, καὶ ἔθετο αὐτὸν ἐν τῷ παραδείσῳ τῆς τρυφῆς ἐργάζεσθαι αὐτὸν καὶ φυλάττειν» (Γενεσ. β', 15). Αὐτὸ σημαίνει, ἀπλούστατα, ὅτι εὐθὺς ἀπὸ τῆς πρώτης ἐγκαταστάσεώς του ἐπὶ τῆς γῆς—καὶ μάλιστα καὶ μέσα εἰς τὸν παράδεισον—ὁ ἄνθρωπος ἔπρεπε νὰ

εργάζεται· αὐτὸ τὸ καθώρισεν ὁ ἴδιος ὁ θεὸς Δημιουργός. Θέλημα τοῦ Θεοῦ, λοιπόν, καὶ ἐντολὴ Του εἶναι ἡ ἐργασία. Εἶναι τὸ πρῶτον θέλημα, ποῦ ἐφανερώσεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἡ πρώτη ἐντολὴ, ποῦ τοῦ ἔδωκε· τὸ πρῶτον καθήκον, ποῦ τοῦ ἀνθέσεν ἦτο ἡ ἐργασία.

Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον καὶ μεταγενεστέρως ἡ ἐργασία παραγγέλλεται πρὸς τὸν ἐκλεκτὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ δι' αὐτοῦ πρὸς ἕλλην τὴν ἀνθρωπότητα, ὡς καὶ ποῦ πρέπει νὰ γίνεται καθ' ὅλας τὰς ἑξ ἡμέρας κάθε ἐβδομάδος. «Ἐξ ἡμέρας ἐργᾶ», λέγει ὁ Θεὸς εἰς τὴν τετάρτην ἐντολὴν τοῦ Νόμου, ποῦ ἔδωκεν ἐπὶ τοῦ ἔρους Σινᾶ εἰς τὸν Θεόπτην Μωϋσῆν. Ὁ δὲ ἱερός ψαλμωδὸς θεωρεῖ «μακάριον» τὸν ἐργαζόμενον. Ἐν ᾧ εἰς ἄλλα μέρη τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καταδικάζεται ἡ ὀκνηρία καὶ ὁ ὀκνηρός. Θεωρεῖται δὲ ἀξία ἀνταμοιβῆς ἡ ἐργασία καὶ παρέχονται ἀφθονοὶ ὑποσχέσεις εὐλογίας τοῦ μόχθου τῶν τιμῶς ἐργαζομένων.

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ἔπειτα, ἐγενήθη μέσα εἰς τὸ σπίτι ἐνὸς ἐργάτου καὶ ὅλα του τὰ χρόνια, μέχρι τῆς ἐνάρξεως τοῦ κηρύγματός Του, τὰ ἐπέρασε μέσα εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ Ἰωσήφ, γνωστοῦ εἰς τοὺς συμπολίτας του ὡς «τέκτονος» (μαραγκοῦ). Εἰργάσθη δὲ καὶ ὁ ἴδιος τὴν ἰδίαν τέχνην καὶ ἔτσι τὸν ἐγνώριζον καὶ Αὐτὸν οἱ συμπολίται Του, ὡς «τεκτονα» (μαραγκόν).

Ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς λόγους Του καὶ εἰς τὰς παραβολὰς Του ὁ Κύριος ὁμιλεῖ μὲ ἰδιαιτέραν στοργὴν καὶ ἐκτίμησιν διὰ τὴν ἐργασίαν καὶ διὰ τοὺς ἐργαζομένους. Χαρακτηριστικώτατα δὲ ἀποκαλεῖ «πονηρὸν» τὸν «ὀκνηρὸν» δούλον τῆς παραβολῆς τῶν ταλάντων, καταδικάζων τοιοῦτοτρόπως τὴν ὀκνηρίαν, ὡς «πονηρίαν», ὡς κακίαν.

Καὶ ποῖος δὲν γνωρίζει, τέλος, τὸ παράδειγμα τοῦ μεγάλου Ἀποστόλου Παύλου, ὁ ὁποῖος μὲ καύχησιν ἐπεδείκνυε τὰ ροζιασμένα ἀπὸ τὴν ἐργασίαν χέρια του, λέγων ὅτι «ταῖς χερμαῖς μου καὶ τοῖς οὖσι μετ' ἐμοῦ ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὐται»; καὶ ὁ ὁποῖος μὲ ἀνακούφισιν ἔγραφε πρὸς τοὺς φίλους του πόσον ἦτο εὐχαριστημένος, ποῦ δὲν εἶχεν ἐπιβαρῦνει κανένα διὰ τὴν συντηρήσιν του; Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὡς γνωστόν, εἶχε μάθει ἀπὸ μικρὸς τὴν τέχνην τοῦ σκηνοποιοῦ καὶ μὲ αὐτὴν συνετηρεῖτο εἰς ὅλην τὴν ζωὴν του. Εἶναι δὲ παροιμιῶδες πλέον τὸ ἀπόφθεγμά του «εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι μηδὲ ἐσθιέτω» — «νὰ μὴ τρώγῃ, ὅποιος δὲν θέλει νὰ ἐργάζεται!»

Ἡ Ἁγία μας Ἐκκλησία, ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν τῶν διδαγμάτων τῶν Ἱερῶν Γραφῶν, τιμᾷ τὴν ἐργασίαν, τὴν συνιστᾷ καὶ τὴν εὐλογεῖ καὶ μὲ ἰδιαιτέραν στοργὴν παρακολουθεῖ τὰ ἐργαζόμενα τέκνα τῆς, τὰ ὁποῖα καὶ καθοδηγεῖ εἰς τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον, πράγματι, ἡ ἐργασία τῶν θὰ γίνεται πηγὴ θεϊκῆς εὐλογίας καὶ πρόξενος χαρᾶς καὶ εὐδαιμονίας.

β'.

Εἶναι ἀληθές, ὅτι πολλὰς δυσκολίας καὶ πολλὰ προβλήματα ἀντιμετωπίζει σήμερον ὁ ἐργαζόμενος ἄνθρωπος, ἔνεκα τῶν ὁποίων γίνεται πολλάκις βαρὺ—καὶ κάποτε καὶ δυσβάστακτον—τὸ ἔργον του. Αὐταὶ ὅμως αἱ δυσγέρειαι τῆς ἐργασίας καὶ τὸ βάρος, ποῦ προκαλοῦν εἰς τὸν ἐργαζόμενον, δὲν ὀφείλονται εἰς τὴν φύσιν τῆς ἐργασίας, ἀλλὰ εἰς τὸν ἴδιον τὸν ἄνθρωπον.

Ἡ πτώσις τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ὅπως ἐπέφερε γενικὴν ἀναστάτῳσιν εἰς τὰς σχέσεις του μὲ τὸν Θεὸν καὶ μὲ τὴν φύσιν, ἦτο πολὺ φυσικὸν νὰ φέρῃ καὶ ἀνατροπὴν εἰς τὰς συνθήκας τῆς ἐργασίας. Ὅ,τι προηγουμένως ἀπετέλει διὰ τὸν ἀναμάρτητον ἄνθρωπον πηγὴν χαρᾶς καὶ εὐδαιμονίας, τώρα ἔγινε πρόξενος κόπου καὶ ἀγωνίας. Τὸ ἀεπικατάρατος ἡ γῆ ἐν τοῖς ἔργοις σου· ἐν λύπαις φαγῆ αὕτην πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου· ἀκάνθα καὶ τρι-

βόλους ἀνατελεῖ σοι...ἐν ἰδρωτί τοῦ προσώπου σου φαγῆ τὸν ἄρτον σου) (Γενεσ. γ' 17-19), αὐτοὶ εἶναι οἱ λόγοι, πού εἶπεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν ἀμαρτήσαντα πλέον ἄνθρωπον, ὡς ἀναγκαίαν συνέπειαν τῆς θέσεως, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ ἴδιος ὁ ἄνθρωπος ἔφερε τὸν εαυτὸν του μετὰ τὴν ἀμαρτίαν.

Αὐτοὶ οἱ λόγοι παρεξηγήθησαν ἀπὸ μερικοῦς, πού ἠβέλησαν νὰ παραστήσουν τὴν ἐργασίαν ὡς τιμωρίαν, δῆθεν, καὶ κατάραν! Ἄλλὰ εἶναι φανερόν, ὅτι δὲν ἀναφέρονται αὐτοὶ οἱ λόγοι εἰς τὴν ἐργασίαν, ἡ ὁποία, ὅπως εἶπομεν, εἶχεν ἀνατεθῆ ὡς καθήκον εἰς τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τῆς ἐγκαταστάσεώς του ἐπὶ τῆς γῆς. Ἀναφέρονται εἰς τὰς δυσκολίας, πού ὁ ἴδιος ὁ ἄνθρωπος προεκάλεσε μετὰ τὴν παρακοήν του, ἕνεκα τῆς ὁποίας διαταράχθη ἡ ἄρμονία, πού ἔβασίλευε πρὶν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ κόσμου, μέσα εἰς τὸν ὁποῖον εἰργάζετο, ἐφ' ὅσον διαταράχθη ἡ ἄρμονία τῶν σχέσεών του πρὸς αὐτὸν τὸν Θεόν.

Ὁ ἄνθρωπος ἐπλάσθη ἀπὸ τὸν Θεόν μετὰ τὸν ὑψηλὸν καὶ μεγάλον προορισμὸν νὰ ὁμοιάσῃ πρὸς τὸν Θεόν καὶ ἐπροικίσθῃ ἀπὸ τὸν θεῖον Πλάστην μετὰ πνεῦμα, ἱκανὸν νὰ φθάσῃ αὐτὸν τὸν προορισμὸν. Ὁ ἄνθρωπος, πέραν ἀπὸ τὴν φυσικὴν ζωὴν τοῦ ὑλικοῦ του σώματος, ἔχει τὸ μέγα προνόμιον νὰ ἔχῃ ἀνωτέρας ἀνάγκας καὶ ἐπιδιώξεις, πού ὀφείλονται εἰς τὴν πνευματικὴν του φύσιν. Μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν ὁμοῦ ἀπὸ τὴν πηγὴν τῆς δημιουργίας του, μετὰ τὸν χωρισμὸν του ἀπὸ τὴν Θεόν, ὁ ἄνθρωπος, ἔχασε τὸν ὀρθὸν δρόμον, πού ὀδηγεῖ εἰς τὴν ἱκανοποίησιν τῶν πνευματικῶν του ἀναγκῶν. Αὕτῃ εἶναι ἡ αἰτία τῆς ἀνθρωπίνης δυστυχίας.

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, πού ὅπως εἶπεν ὁ ἴδιος, δὲν ἤλθε διὰ νὰ κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλὰ διὰ νὰ τὸν σώσῃ, ἔκαμε πρὸς χάριν μας δύο τινά: Πρῶτον, μᾶς ἐπανάφερεν εἰς τὸν ὀρθὸν δρόμον διὰ τὴν ἱκανοποίησιν τῶν πνευματικῶν μας ἐπιδιώξεων, διὰ τὴν ὀλοκλήρωσιν τοῦ προορισμοῦ μας· καὶ δεύτερον, μᾶς ἔδωκε τὴν δυνατότητα νὰ εἰμεθα ἀνώτεροι ἀπὸ ὅλα τὰ ἐμπόδια, πού παρουσιάζονται ἐμπρὸς μας κατὰ τὴν ἐπιδίωξιν αὐτοῦ, πού τόσον ἐπιθυμεῖ ἡ ψυχὴ μας καὶ πού ἡ στέρησις του τόσον μᾶς βασανίζει. Ὅποιος ἀκολουθεῖ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ προσπαθεῖ νὰ ζήσῃ σύμφωνα μετὰ αὐτήν, καὶ χρησιμοποιεῖ τὴν δύναμιν τῆς πίστεως καὶ τὰ μέσα τῆς θείας χάριτος εἰς τὴν προσπάθειάν του αὐτήν, αὐτὸς εἶναι ὁ νικητὴς τῆς ζωῆς. Διότι αὐτὸς ἐπιτυγχάνει ὅ,τι ἀκριβῶς ἤμπορεῖ νὰ τὸν ἱκανοποιήσῃ.

Αὐτό, πού ἰσχύει δι' ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, ἰσχύει καὶ διὰ τὴν ἐργασίαν, πού ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστον μέρος αὐτῆς τῆς ζωῆς.

γ'.

Ὁ Χριστιανισμὸς, δὲν θεωρεῖ τὴν ἐργασίαν μόνον ὡς μέσον βιοπορισμοῦ. Ἡ ἐργασία διὰ τὸν Χριστιανισμὸν ἔχει πολὺ μεγαλυτέραν ἀξίαν καὶ πολὺ ὑψηλοτέραν ἔννοιαν. Ὁ Χριστιανισμὸς ἐκτιμᾷ τὴν ἐργασίαν πολὺ περισσότερον ἀπὸ μερικοῦς, πού θέλουν νὰ παραστήσουν τὴν προστάτας τῶν ἐργαζομένων. Αὐτὸς, ἄλλωστε, εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος διὰ πρώτην φοράν διεκήρυξεν, ὅτι ἡ ἐργασία εἶναι ἠθικὴ ὑποχρέωσις καὶ δικαίωμα κάθε ἀνθρώπου. Καὶ ὁ ἐργάτης δὲν εἶναι διὰ τὸν Χριστιανισμὸν ἀπλῶς ἓνα ὄργανον, μίον μηχανή, πού πρέπει νὰ παράγῃ τοῦτο ἢ ἐκεῖνο, εἰς αὐτήν ἢ εἰς ἐκείνην τὴν ποσότητα. Ὁ ἐργάτης εἶναι διὰ τὸν Χριστιανισμὸν ἓνας δημιουργὸς εἰς τὴν τέχνην του, ὁποιαδήποτε καὶ ἂν εἶναι αὕτη· εἶναι ὄργανον τοῦ θεοῦ Δημιουργοῦ, μιμητὴς Του συγχρόνως καὶ κατὰ κάποιον τρόπον, συνεργάτης Του. Ἐργάζεται ὁ ἄνθρωπος, ἀκολουθῶν τὴν ἐντολήν τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ παράδειγμα Του, καὶ ὅ,τι παράγει μετὰ τὴν ἐργασίαν του εὐλογεῖται ἀπὸ τὸν Θεόν, διὰ νὰ εἶναι τέλειον καὶ χρήσιμον, ὥστε νὰ μὴ εἶναι μά-

ταιος ὁ κόπος του. Ὁ Κύριος εἶπεν· «Ὁ Πατὴρ μου ἐργάζεται, καὶ γὰρ ἐργάζομαι». Τὸν Θεὸν λοιπὸν μιμνεῖται ὁ ἄνθρωπος, ὅταν ἐργάζεται, ὅπως χαρακτηριστικώτατα λέγει ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος: «Πανταχοῦ ἡ ἀνθρωπίνη φύσις τὸν ἐαυτῆς Δεσπότην μιμουμένη τῇ τέχνῃ τὴν φύσιν κοσμεῖ».

Ἡ ἐργασία, ἔπειτα, ἀποτελεῖ ἀνάγκην τῆς συντηρήσεως ὄχι μόνον τοῦ ἀτόμου, ἀλλὰ καὶ τῆς κοινωνίας ὁλοκλήρου. Κάθε ἐργαζόμενος συμβάλλει καὶ συντελεῖ εἰς τὴν συντήρησιν καὶ εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς κοινωνικῆς μηχανῆς, τῆς ὁποίας ἐξάρτημα ἀπαραίτητον ἀποτελεῖ τὸ κάθε εἶδος τῆς ἐργασίας. «Ὅ,τι συμβαίνει διὰ τὸ σῶμα, τοῦ ὁποίου ὅλα τὰ μέλη — ὅπως λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος—εἶναι χρήσιμα διὰ τὴν ζωὴν ὁλοκλήρου τοῦ σώματος καὶ κανένα μέλος δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἴπῃ εἰς τὸ ἄλλο «δὲν σ' ἔχω ἀνάγκην», τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ μετὰ τὴν ἀνθρωπίνην κοινωνίαν. Τὸ κάθε μέλος τῆς ἔχει τὸ ἔργον του· καὶ τὸ κάθε ἔργον εἶναι ἀπαραίτητον διὰ τὴν ὑπαρξίν τῆς κοινωνίας.

Μετὰ αὐτὴν τὴν σκέψιν, σύμφωνα μετὰ τὴν ὁποίαν ἡ κάθε ἐργασία ἀποτελεῖ κοινωνικὸν λειτουργημᾶ, χρήσιμον καὶ ἀπαραίτητον διὰ τὸ ἀνθρώπινον σύνολον, εἶναι εὐνόητον πλὴν ὅποιαν ἡθικὴν ἀξίαν ἀποκτᾷ ὁ ἐργάτης, οἰοῦδήποτε ἔργου, καὶ πόσον ὁ ἴδιος πρέπει νὰ αἰσθάνεται καὶ νὰ ἐκτιμᾷ αὐτὴν τοῦ τὴν ἀξίαν μετὰ πόσῃν δὲ διάθεσιν πρέπει νὰ τὴν ἐκτελεῖ ὁ χριστιανὸς ἐργάτης ὡς χρέος ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ καὶ ἀπέναντι τῶν ἀδελφῶν του. Ἰδοῦ τι λέγει σχετικῶς ὁ Μέγας Βασίλειος: «Ἐκαστον χρὴ τῇ ἰδίᾳ ἐργασίᾳ προσέχειν καὶ ταύτης ἐπιθυμητικῶς φροντίζειν, ὡς τοῦ Θεοῦ ἐφορῶντος, ἐν σπουδῇ ἀόκνη καὶ ἐπιμελείᾳ προσεχστερά ἀμέμπτως ταύτην ἀποπληροῦν».

Ἄλλὰ καὶ μία ἄλλη συνέπεια προκύπτει ἀπὸ τὴν διαπίστωσιν, ὅτι ἡ κάθε ἐργασία, εἶναι κοινωνικὸν λειτουργημᾶ, τοῦ ἀποβλέπει εἰς τὸ κοινὸν καλόν. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ θεωροῦνται μερικαὶ ἐργασίαι ὡς ταπεινωτικαὶ, τάχα, καὶ ἐξετελευλιστικαί. Διότι ὅλαι συντελοῦν εἰς τὴν κοινωνικὴν εὐημερίαν καὶ εὐκόλον εἶναι νὰ σκεφθῇ ὁ καθείς τι θὰ συνέβαιnen, ἂν δι' ὠρισμένας ἐργασίας δὲν θὰ εὐρίσκετο κανεὶς νὰ τὰς ἀναλάβῃ. Δι' αὐτὸ λέγει ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος: «Ὅταν οὖν ἴδῃς ὑλοκοποῦντα, σφυροκοποῦντα, ἠσβολωμένον, μὴ διὰ τοῦτο καταφρόνει, ἀλλὰ διὰ τοῦτο θαύμαζε». Θαυμασμοῦ ἄξιον, καὶ ὄχι περιφρονήσεως, εἶναι ὅσοι ἀναλαμβάνουν τὰς βαρύτερας ἐργασίας, ἐκεῖνας ποὺ δὲν θ' ἀνελάμβανεν εὐκόλα οἰοσδήποτε ἄλλος.

Τόσον ὑψηλῆ, τέλος, εἶναι ἡ περὶ τῆς ἐργασίας ἀντίληψις τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τόσην σημασίαν ἀποδίδει εἰς αὐτὴν, ἀκόμη καὶ ὡς μέσον διαπαιδαγωγήσεως καὶ ἠθικοποιήσεως τοῦ ἀνθρώπου, ὥστε ἡ ἐργασία ἐπεβλήθη καὶ εἰς τοὺς μοναχοὺς καὶ ἐθεωρήθη ὡς κακὸν τὸ ν' ἀποφεύγεται ὑπ' αὐτῶν ἡ ἐργασία, διὰ νὰ ἔχουν, δῆθεν, περισσότερον χρόνον διαθέσιμον εἰς τὰς πνευματικὰς ἀπασχολήσεις, τῆς μελέτης καὶ τῆς προσευχῆς. Ὁ δὲ Μέγας Βασίλειος, εἰς τὸν ὁποῖον ὀφείλεται ἡ συστηματικὴ ἀναδιοργάνωσις τοῦ μοναχικοῦ βίου τῆς Ἀνατολῆς, συντάξε σειρὰν Κανόνων, διὰ τῶν ὁποίων ἐπιτάσσεται ἡ ἀνάγκη τῆς ἐργασίας καὶ καθορίζονται λεπτομερῶς τὰ τῆς σχετικῆς ἀπασχολήσεως τῶν μοναχῶν, τῶν ὁποίων τὴν τελειοποίησιν ἐξαρτᾷ ἀπὸ τὴν ἀφοσίωσίν των εἰς τὴν ἐργασίαν.

Αὐτὰς τὰς σκέψεις καὶ αὐτὰ τὰ συναισθήματα τρέφει ἡ Ἁγία μας Ἐκκλησία διὰ τὴν ἐργασίαν καὶ τοὺς ἐργάτας, καὶ αὐτὰ τὰ συναισθήματα τῆς ἐκτιμῆσεως καὶ τοῦ σεβασμοῦ συνιστᾷ πρὸς ὅλους τοὺς χριστιανοὺς νὰ αἰσθάνωνται ἀπέναντι ὅλων τῶν ἐργαζομένων, Ἰδιαιτέρως δέ, πρὸς ἐκείνους, ποὺ ἀπασχολοῦν ἀνθρώπους εἰς τὴν ἐργασίαν των, ὁ Χριστιανισμὸς ἐπιτάσσει ὄχι μόνον σεβασμὸν καὶ ἐκτίμησιν, ἀλλὰ καὶ δικαιοσύνην καὶ ἀγάπην πρὸς τοὺς ἐργάτας των, ὡς πρὸς ἀδελφούς, τέκνα τοῦ ἰδίου οὐρανοῦ Πατρὸς.

Ἄλλά, πρὸ παντός, εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐκτιμήσουν οἱ ἴδιοι οἱ ἐργάται τὴν θέσιν των ὑπὸ τὸ πρῖσμα αὐτὸ τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας. Διότι αὐτὸ θὰ τοὺς διδῆ μεγαλυτέραν ἠθικὴν δύναμιν καὶ τὴν πραγματικὴν ἱκανοποίησιν ἀπὸ τὸ ἔργον των, ὅσον δύσκολον καὶ βαρὺ καὶ ἄν εἶναι. Ἐν παντὶ δὲ καὶ πάντοτε πρέπει νὰ ἐπιζητοῦμεν ὅλοι τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ. Διότι, ὅπως λέγει ἐπιγραμματικώτατα ὁ ἱερός ψαλμωδός, «ἐάν μὴ Κύριος οἰκοδομήσῃ οἶκον, εἰς μάττιν ἐκοπίασαν οἱ οἰκοδομοῦντες». Καὶ ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ ἐξασφαλίζεται μὲ τὴν πρόθυμον ἐκτέλεσιν τοῦ θελήματός Του.

Ἐῖθε αὐτὴ ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ νὰ μὴ λείψῃ ἀπὸ κανένα.

ΥΜΝΟΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΡΓΑΤΗΝ ΙΗΣΟΥΝ ΧΡΙΣΤΟΝ

(Ποίημα Μοναχοῦ Γερ. Μικραγιαννανίτου)

Ἀπολυτίκιον. Ἦχος δ'.

Ὅ πάντα τῷ ρήματι καθυποστήσας, Χριστέ, δι' ἄκραν χρηστότητα, συναεστράφης ἡμῖν, γενόμενος ἄνθρωπος·	ὄθεν χερσὶν ἰδίας, ὥσπερ τέκτων, ἐργάσθης, τόπον ἡμῖν παρέχων καλοῦ βίου ἐν πᾶσιν. Ἄλλὰ καὶ νῦν παράσχου ἡμῖν τὰ ἐλέη Σου.
--	---

Κοντάκιον.

Ἦχος δ'. Ὁ ὑψωθείς ἐν τῷ Σταυρῷ.

Ὁ τῶν ἀπάντων Ποιητῆς καὶ Δεσπό- [της, σωματωθεὶς ὑπὲρ ἡμῶν ἀσυγχύτως, καὶ γεγονὼς σαρκὸς ἐν ὁμοιώματι, κοπιᾷ ὡς ἄνθρωπος,	ἡ Ἀνάπαυσις πάντων· δεῦτε προσκυνήσωμεν τὴν Αὐτοῦ ἐδσπλαγγίαν, ὅτι ἐργάτης ὄφθῃ ταπεινός, ὡς ἂν ἡμεῖς θεαρέστως βιώσωμεν.
--	---

Ἰδιόμελον. Ἦχος α'.

Τῇ ἀφάτῳ Σου πτωχεία, Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐξέστῃσαν Ἀγγέλων αἱ τάξεις· σαρκοφόρον γὰρ ἐώραν Σε ἐπὶ γῆς βαδίζοντα. τὸν πληροῦντα πάντα τῇ Θεότητι· καὶ ὡς ἄνθρωπον κοπιῶντα	καὶ ἰδροῦντα καὶ ἐργαζόμενον, οὗ ἔργα εἰσὶν οἱ οὐρανοί, ὥς φησὶν ὁ Προφήτης· τὸ γὰρ μυστήριον τῆς Σῆς κενώσεως κατακαλύπτει τοὺς οὐρανοὺς, καὶ ἡμεῖς οἱ ἐπὶ γῆς ἐμάθομεν κρᾶζειν· Κύριε, δόξα Σοι.
---	---

ΑΔΕΛΦΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἀγαπητέ μου ἐν Χριστῷ Ἀδελφέ,

Δὲν θ' ἀσχοληθῶ μὲ τὴν ἐρμηνεία τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος ποὺ πέραμε. Ὅχι. Εἶναι ἄλλο τὸ θέμα αὐτὸ καὶ ἄλλο κεφάλαιο. Θὰ σοῦ εἰπῶ λίγα λόγια ἐπάνω στὸ ὥραϊο περιεχόμενο τῶν εὐχῶν του, γιὰ νὰ τὶς προσέξῃς καλύτερα καὶ νὰ βγάλῃς συμπεράσματα. Τὶ διαβάζει ὁ Ἱερεὺς; Πρῶτα, πὰς μπροστὰ στὸ μάτι τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι κρυμμένο τίποτα, ἄρα καὶ ἡ δική μας καρδιά. Καὶ ἐπειδὴ ἡ καρδιά μας δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι καθαρὴ, ὅπως τὴν θέλει ὁ Θεός, ἄς εἴμαστε καὶ Ἱερεῖς, νὰ μὴ μᾶς σιχαθῆ ὁ Θεός, καὶ νὰ μὴ μᾶς περιφρονήσῃ, ἀλλὰ νὰ μᾶς πλύνῃ μὲ τὴν ἁγιαστικὴν του Χάρι καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴ καὶ νὰ μᾶς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὴν σιλαβιά τῶν παθῶν, ἀφοῦ ἐμεῖς ζητᾶμε νὰ ἐλευθερωθοῦν οἱ ἄλλοι ἀπὸ τὰ δεσμά τους. Ζητᾶμε ἀπὸ τὸν φιλόανθρωπον Θεὸ νὰ μὴ βγοῦμε ντροπιασμένοι, ἀλλὰ νὰ στείλῃ τὴ δύναμίν του νὰ μᾶς ἀξιῶσῃ Ἐκεῖνος νὰ κάμωμε τὸ Μυστήριον γιὰ τὴ μόρφωσιν, τὴν ἀναγέννησιν καὶ τὴ πνευματικὴν οἰκοδομὴν τοῦ παιδιοῦ ποὺ βαπτίζεται. Ἔτσι, σὰν εὐλογημένη φυτεία νὰ καρποφορῇ στὴν εὐσέβεια καὶ στὴν ἀρετὴ. Αὐτὰ λέμε ἐμεῖς οἱ Ἱερεῖς, αὐτὰ μᾶς εἶπε γιὰ λογαριασμὸν μας ἐκεῖνος ποὺ μᾶς βάπτισε. Δὲν ξέρω ἂν ὅλοι οἱ Ἱερεῖς τρέμουν ἀπὸ θρησκευτικὸν φόβον μπροστὰ στὴν εὐχὴ αὐτὴ, ἢ ἂν μηχανικὰ, χωρὶς συναίσθησιν, τὴ διαβάζουν. Μιλᾷ μόνη της γιὰ τὶς εὐθύνες τοῦ Ἱερέως ποὺ τὸν θέλει ψυχικὰ, πρὶν κάμῃ τὸ Μυστήριον, προπαρασκευασμένον, γιὰτὶ δὲν πρόκειται νὰ κάμῃ στὸ παιδί σωματικὸν μπάνιον γιὰ πλύσιμον, ἀλλὰ νὰ τελέσῃ Μυστήριον, ποὺ εἶναι ἀπαρχὴ τῶσων ἄλλων δωρεῶν. Θυμήσου τώρα καὶ κάτι ἄλλο: Τὴν πίστιν τοῦ Ἱερέως ποὺ ἀποκαλύπτεται στὴν ἄλλην εὐχὴ. Παραδέχεται τὴ δύναμιν καὶ τὰ θαυμάσια τοῦ Κυρίου. Τὸν πιστεύει Δημιουργὸν τοῦ παντὸς καὶ ζωοποιὸν Αἰτία. Πρὸ Αὐτοῦ ἔμψυχος καὶ ἄψυχος φύσις σκύβει τὸ κεφάλιν. Τὸν παρουσιάζει μὲ ἄφατη μεγαλοπρέπεια. Ἄδυνατεῖ νὰ συλλάβῃ τὴν φύσιν του. Παραδέχεται τὴν ἑσαρκίον οἰκονομίαν γιὰ τὴ σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου, ποὺ βρισκόταν κάτω ἀπὸ τὰ νύχια τοῦ Διαβόλου καὶ ὁμολογεῖ τὴν εὐεργεσίαν δημοσίᾳ. Περιγράφει τὸ ἱστορικὸν τῆς θείας συγκαταβάσεως, τὴν συντριπτικὴν κατὰ τοῦ κακοῦ δύναμίν του καὶ παρακαλεῖ νὰ ἁγιασθῆ μὲ τὴ μυστικὴν Χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος τὸ νεράκι τῆς κολυμβήθρας, ὥστε νὰ γίνῃ πηγὴ ἀφθαρσίας, δῶρον ἁγιασμοῦ, σβυστήρι τῶν ἁμαρτημάτων, ἀσφάλιστρον κατὰ τῶν ἀρρωστημάτων, καταστροφὴ τῶν δαιμόνων, φωτιὰ κατὰ τῶν ἐχθρῶν, γεμᾶτο ἀγγελικῆς δύνामी. Καὶ ὕστερα ἀπ' αὐτὴ τὴν εὐχὴν τὸ νεράκι σφραγίζεται τρεῖς

φορές και ακολουθεῖ μιὰ ἄλλη εὐχή, ἐξ ἴσου συγκινητική: Νὰ συν-
 τριβοῦν αἱ ἀόρατοι δυνάμεις στὸν τύπο τοῦ τιμίου Σταυροῦ. Οἱ
 ἐχθρικές δυνάμεις. Ν' ἀφανισθοῦν τὰ δαιμονικά πνεύματα ὅπου
 κι' ἂν βρίσκωνται, νὰ γίνῃ κατάλληλο τὸ νεράκι ὥστε μὲ τὴ διο-
 χέτευσι τῆς Θείας Χάριτος νὰ ἀνακαινισθῇ τὸ παιδί τελείως και νὰ
 γραφτῇ στὰς δέλτους τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν κοντὰ στὸ Θεό.
 Καὶ ἀφοῦ εἰπῆ παρακάτω τῆς ἴδιας σημασίας και δυνάμεως εὐχή,
 ὅπως ξέρουμε ἀπ' τὸ Εὐχολόγιο, κατὰ τὸν Ὁρθόδοξο τύπο τῆς
 Ἀγίας μας Ἐκκλησίας, παρακαλοῦμε τὸν Κύριο νὰ δεχθῇ τὸ Νεο-
 φώτιστο πιὸ ζεστὰ κοντά του, γιὰ νὰ ἐνωθῇ τελείως μαζί του μὲ τὴ
 μετάληψι τοῦ Τιμίου Σώματος και Αἵματος τοῦ Χριστοῦ, ὥστε,
 μὲ τὴ θεία Κοινωνία και τὴ δύναμι πού δίνει, τὸ παιδί νὰ κρατηθῇ
 φωτεινὸ, ἀγνό, δίκαιο, ἐνάρετο στὴ σκέψι, στὰ λόγια, στὰ ἔργα, τέ-
 λειο. Γι' αὐτὸ και σφραγίζεται μὲ τὸ ἅγιο Μῦρο σταυρωτὰ στὸ
 μέτωπο, στὰ μάτια, στὴ μύτη, στὸ στόμα, σι' αὐτιά, σιὸ στήθος πού
 χτυπάει ἡ καρδιά του, στὰ χέρια και στὰ πόδια. Τὸ παιδάκι
 πλέον εἶναι Χριστιανός. Ντύθηκε τὸ Χριστὸ ἐπίσημα και οὐσιαστι-
 κά. Πέθανεν ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος και θάφτηκεν ἐκεῖ στὴν κολυμ-
 βήθρα, και νέος ἀνεστήθη και πρόβαλε μπροστά μας. Ἐκεῖνο πού
 πέθανε, πέθανε γιὰ πάντα. Ἐκεῖνο πού ἀνεστήθη, ἀνεστήθη
 γιὰ νὰ ζῆ αἰώνια κοντὰ σιὸ Χριστό, γιὰ νὰ ζῆση πάντα τὴ ζωὴ τοῦ
 Χριστοῦ.

Ἴσως, ἀδελφέ, μ' ὄλα αὐτὰ πού σοῦ εἶναι γνωστά, νὰ σέ
 κουράζω λιγάκι. Ἀλλά, βλέπεις, αὐτὰ εἶναι ζητήματα πού ἔχουν
 ἄμεση σχέση μὲ τὸ δικό μας ψυχοχάρτι. Γιατὶ μᾶς τὰ εἶπαν και
 πρέπει νὰ νὰ μελετήσουμε βαθειά, νὰ τὰ καταλάβουμε και νὰ ρω-
 τήσουμε τοὺς ἑαυτοὺς μας, ἂν, πρὶν γίνουμε Ἱερεῖς, κρατηθήκα-
 με μετὰ τὸ βάπτισμα φωτεινοί, ἀγνοί, δίκαιοι, και ἐνάρετοι
 κατὰ τὴν εὐχή, στὴ σκέψι, στὰ λόγια και σιὰ ἔργα. Αὐτὰ δὲν
 εἶπαμε και δὲν λέμε ὅταν βαπτίζουμε παιδιὰ; Μᾶς ἐσφράγισεν ὁ
 Ἱερεὺς στὸ μέτωπο. Μποροῦμε, χωρὶς ντροπὴ νὰ τὸ κρατήσουμε
 ψηλά; Θᾶχουμε τὸ θάρρος και τὴν παρρησία νὰ κυκλοφοροῦμε χω-
 ρὶς στίγμα; Τὰ μάτια μας, τὰ αὐτιά μας, τὰ χέρια μας, τὰ πόδια
 μας και ὄλα τὰ μέλη τοῦ σώματός μας τὰ κρατήσαμε μέλη ἅγια
 τοῦ Χριστοῦ, ὅπως ἐπεβάλλετο, ἀφοῦ ἀγιάστηκαν μὲ τὸ βάπτισμα;
 «Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε (Γαλ.
 γ, 27). Τὸ ὅτι τὰ μέλη μας πλέον ἔγιναν μέλη τοῦ Χριστοῦ μὲ τὸ
 βάπτισμα, αὐτὸ εἶναι πιὰ βεβαιωμένο και γραφικῶς καταχωρω-
 μένο (Α' Κορ. στ' 15). Διαβάστε το και ξαναδιαβάστε το αὐτὸ τὸ
 κομμάτι και θὰ ἰδῆτε ἂν πράγματι δὲν θὰ ἐλεγχθῆτε σφοδρά.
 Ἀλλοίμονο, ἂν μὲ μυαλὸ ἀκάθαρτο, μὲ μάτια πορνικά και πλεο-

νεκτικά κα φθονερά, με γλῶσσα φιδιοῦ, μ' αὐτιά πονηροῦ, με χέρια μαγαρισμένα, με πόδια ἔτοιμα νὰ μᾶς σβαρνίσουν στό κακό, με καρδιά σταῦλο, ζητήσαμε νὰ πάρουμε τὸ ἀξίωμα καὶ τῆς Ἱερωσύνης, ποὺ δὲν δόθηκε σὲ Ἀγγέλους, ἀλλὰ σὲ ἀνθρώπους γιὰ νὰ τακτοποιήσουμε τίς ἀδυναμίες τῶν λογικῶν μας προβάτων. Καὶ λέγω ἀλλοίμονο, γιατί δὲν ὑπάρχει μεγαλύτερη ἁμαρτία ἀπ' αὐτή. Δὲν ἀρκοῦσε, δηλαδή, ποὺ σὰν χριστιανοὶ λησμονήσαμε ἐκεῖνους τοὺς ὄρκους, θελήσαμε νὰ μποῦμε καὶ στὰ βαθύτερα κρίματα. Νὰ σηκώσουμε βάρος προσωπικὸ καὶ φορτίο τῶν ψυχῶν, ποὺ θελήσαμε νὰ ποιμάνουμε καὶ νὰ σώσουμε ἀπὸ τοὺς νοητοὺς λύκους. Μήπως καὶ σὺ ἀδελφὲ πέρασες τὴν Ἱερωσύνη γιὰ μασκάρημα; Ἡ Ἱερωσύνη δὲν εἶναι τὰ γένια καὶ τὰ χτένια. Δὲν εἶναι τὰ φαρδομάνικα καὶ ἡ ιδιόρρυθμη ἐνδυμασία. Γένια καὶ χτένια ἔχουν καὶ οἱ λησταὶ στὰ βουνὰ καὶ οἱ φυγόδικοι καὶ κάθε ἀντικανονικός τύπος. Εἶναι κάτι, ὅπως θὰ ἰδοῦμε ἀλλοῦ, ποὺ μᾶς τὸ εἶπεν ἡ Ἐκκλησία μας, οἱ μεγάλοι Πατέρες καὶ μάλιστα ὁ Γρηγόριος καὶ ὁ Χρυσόστομος, ὅπως ξέρεις. Μήπως μπήκαμε λοιπόν, στὴν Ἱερωσύνη ὅπως ὁ ρυπαρὸς τῆς παραβολῆς, ποὺ τρύπωσε στό λαμπρὸ τραπέζι τοῦ παλατιοῦ καὶ πετάχτηκε δεμένος χειροπόδαρα στό πεζοδρόμιο κατὰ τὴν παραβολὴ τοῦ Κυρίου (Ματθ. κβ' 12); Γιὰ πρόσεξε καὶ σὺ καὶ γὼ βέβαια, μήπως ὁ καθένας μας ἀκούση τό: «Ἐταῖρε, πῶς εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχων ἐνδυμα γάμου;» Νομίζω πῶς πρέπει νὰ συνεχίσουμε τὴ συζήτησί μας.

Μὲ ἀγάπη Χριστοῦ. Χ.

Ὁ «Ἐφημέριος» εἶναι πρόθυμος νὰ δίδῃ ἀπαντήσεις εἰς ἐρωτήσεις ἐπὶ ἀποριῶν, ἀναφερομένων εἰς ζητήματα, τὰ ὅποια ἔχουν σχέσηιν πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Ἐφημερίου (ποιμαντικόν, λειτουργικόν κλπ.). Ἐπομένως οἱ εὐλαβέστατοι Ἐφημέριοι δύνανται νὰ ἀπευθύνουν πρὸς τὸν «Ἐφημέριον» ἐρωτήματα ἐπὶ τοιούτων ἀποριῶν. Αἱ ἀπαντήσεις εἰς αὐτοὺς θὰ δίδωνται εἰς τὴν σελίδα τῆς ἀλληλογραφίας, εἴτε εἰς ἄλλην εἰδικὴν σελίδα.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ “ΛΕΙΜΩΝΑ,,

ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΟΣΧΟΥ

Η ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ ΤΟΥ ΜΗΝΑ ΤΟΥ ΔΙΑΚΟΥ ΣΤΗ ΡΑΪΘΟΥ

Ὁ ἀββᾶς Σέργιος, ἀπὸ τὸ μοναστήρι τῆς Ραϊθοῦς, μᾶς διηγήθηκε τὰ παρακάτω γιὰ κάποιον ἀπὸ τοὺς ἐκεῖ ἀδελφούς, πού εἶχε χειροτονηθῆ Διάκος καὶ τὸν ἔλεγαν Μηνᾶ.

Αὐτὸς λοιπὸν ὁ ἀδελφὸς—μᾶς εἶπεν, ἐβγῆκεν ἀπὸ τὸ μοναστήρι, γιὰ νὰ ὑπηρετήσῃ στὸν κόσμον. Καὶ τι ἄλλο τοῦ συνέβηκε δὲ τὸ ξέρομε παρὰ τὸ ὅτι μονάχα παράτησε τὸ μοναχικὸ σχῆμα κι' ἐγένηκε λαϊκός.

Ἐπειτα λοιπὸν ἀπὸ κάμποσο καιρὸ, ἔφυγε γιὰ τὴ Νεάπολι. Κ' ὅπως ἀνηφόριζεν ἀπὸ τὴ Σελεύκεια, εἶδε ἀπὸ μακριὰ τὸ μοναστήρι τοῦ ἀββᾶ ἁγίου Συμεῶνα τοῦ Στυλίου. Καὶ εἶπε μέσα του. “Ἄς πάω ὡς ἐκεῖ γιὰ νὰ ἰδῶ τὸ μεγάλο Συμεῶνα· γιατί, ὡς ἐκείνη τὴ στιγμή δὲν εἶχεν ἀξιωθῆ νὰ τὸν ἰδῆ καμμιά φορὰ.

Ἀνέβηκε λοιπὸν· κι' ὅταν ἐπλησίασε πρὸς τὴν κολώνα καὶ τὸν ἀντίκρυσεν ὁ ἀββᾶς Συμεῶνας, ἀμέσως ἀναγνώρισε πὼς ἦτανε καλόγερος καὶ πὼς εἶχε γίνῃ καὶ Διάκος. Φωνάζει λοιπὸν τὸ ὑποτακτικὸ του καὶ τοῦ λέει—Φέρε μου ἐδῶ τὸ ψαλίδι. Κι' ὅταν τοῦ τῶφερε τοῦ λέει—Εὐλογητὸς ὁ Κύριος. Κούρεψε ἐκεῖνον ἐκεῖ. Καὶ τὸν ἔδειξε μὲ τὸ δάκτυλό του, γιὰτὶ γύρω ἀπὸ τὴν κολώνα ἐστεκόντανε πολλοί.

Ἐκεῖνος, σὰν τᾶκουσεν αὐτό, ἐσάστισε· μὰ καὶ τὸν ἔπιασε μεγάλη τρομάρα καὶ τὸν ἀφῆκε νὰ τὸν κουρέψῃ, δίχως νὰ βγάλῃ μιλιὰ· γιατί εἶχε καταλάβῃ πὼς ὁ Θεὸς εἶχε φανερώσει τὸ καθετὶ του στὸν ἅγιο Γέροντα.

Τοῦ λέει λοιπὸν τότες ὁ ἀββᾶς Συμεῶνας—Διάβασε τὴν εὐχὴ τοῦ Διακού. Κι' ὅταν ἐτελείωσε τὴν εὐχὴ, τοῦ εἶπεν ὁ ἅγιος—Νὰ πᾶς στὸ μοναστήρι σου τῆς Ραϊθοῦς, πού τὸ παράτησες κι' ἔφυγες.

Κι' όταν εκείνος τοῦ εἶπε πὼς ντρέπεται καὶ πὼς δὲν μπορεῖ νὰ βαστάξῃ τὴ ντροπὴ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, τοῦ ξαναεἶπε.

—Νάχῃς πεποιθήσῃ σ' ἐμένα, τέκνο μου, πὼς γι' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, δὲν πρόκειται νὰ ντραπῆς. Καὶ οἱ Πατέρες θὰ σὲ δεχθοῦν, μὲ πρόσωπο ἰλαρό, καὶ θὰ τοὺς φέρῃς μεγάλη χαρὰ καὶ ἀγαλλίαση γιὰ τὴν ἐπιστροφή σου. Νὰ ξέρῃς δὲ κι' αὐτό. Πὼς ὁ Θεὸς θὰ κάμῃ θαῦμα ἐπάνω σου, γιὰ νὰ καταλάβῃς πὼς σ' ἐσυγχώρησε, σὰν πολυεῦσπλαγχνος ποὺ εἶναι.

“Ὅταν λοιπὸν ξαναγύρισε στὴ Ραϊθοῦ, οἱ Πατέρες τὸν ἐδεχθῆκανε μ' ἀνοικτὲς ἀγκάλες καὶ τὸν ἔβαλαν στὴν τάξῃ τοῦ ἱερατείου. Καὶ μιὰ Κυριακὴ, καθὼς ἐβάσταζε τὸ ἅγιο Δισκοπότηρο μὲ τὸ ζωοποιὸ αἷμα τοῦ μεγάλου μας καὶ Σωτῆρα μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐπετάχθηκε ἔξω τὸ μάτι του ξαφνικά. Κι' ἀπὸ τὸ σημάδι αὐτὸ ἐκατάλαβαν, πὼς ὁ Θεὸς τοῦ συγχώρησε τὴν ἁμαρτία του, ὅπως τοῦ τὸ εἶπεν ὁ δίκαιος Συμεῶνας.

Η ΖΩΗ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΖΩΣΙΜΟΥ ΤΟΥ ΚΙΛΙΚΑ

Τὴν ἐποχὴ ποὺ ἠσύχαζα στὸ Σινᾶ, ἐπῆγα καὶ εἶδα τὸν ἀββᾶ Ζώσιμο, ποὺ ἀσκήτευεν ἐκεῖ. Γιατὶ ὁ γέροντας ἐκεῖνος εἶχε παραιτηθῆ ἀπὸ τὴν Ἐπισκοπὴν του κι' ἐξαναγύρισε στὸ κελλί του γιὰτὶ ἦτανε μεγάλος ἀσκητής.

Μοῦ διηγήθηκε λοιπὸν καὶ μοῦ εἶπε.

—“Ὅταν ἤμουνα νέος, ἔφυγα ἀπὸ τὸ ὄρος Σινᾶ κι' ἐπῆγα στὴν Ἀμμωνιακὴ, μὲ τὸ σκοπὸ νὰ μείνω ἐκεῖ, σ' ἓνα κελλί, κι' εὐρῆκα ἐκεῖ κάποιον Γέροντα ἀσκητὴ, ποὺ ἐφοροῦσε ἓνα φόρεμα κοντομάνικο φτιασμένο ἀπὸ σίβα.

Μόλις λοιπὸν μὲ εἶδεν ὁ γέροντας, καὶ προτοῦ ἀκόμη νὰ τὸν χαιρετήσω, μοῦ λέει — Γιατὶ ἤλθες ἐδῶ Ζώσιμε; Ν' ἀποτραβηχθῆς ἀπὸ τὰ μέρη αὐτά. Γιατὶ δὲν πρέπει νὰ μείνῃς ἐδῶ.

Ἐνόμισα τότες ἐγώ, πὼς μὲ ἤξερεν ὁ Γέροντας.

Ἔσκυφα λοιπὸν καὶ τοῦβαλα μετάνοια καὶ τοῦ εἶπα—Μὲ τὴν εὐχὴ σου, Γέροντά μου, πές μου, ἀπὸ ποῦ μὲ ξέρεις; Κι' αὐτὸς μ' ἀπάντησεν. — Ἐδῶ καὶ δυὸ ἡμέρες, μοῦ ἐφανερώθηκε κάποιος καὶ μοῦ εἶπε — Ἔχε τὸ νοῦ σου, γιὰτὶ ὅπου καὶ νᾶναι θάλλθη κοντά σου ἕνας καλόγερος ποὺ τὸν λένε Ζώσιμο. Κύτταξε λοιπὸν, νὰ μὴ τὸν ἀφήσης νὰ μείνη ἐδῶ γιὰτὶ τὸ θέλημά μου εἶναι νὰ τοῦ ἐμπιστευθῶ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Βαβυλώνας, ποὺ βρίσκεται στὴν Αἴγυπτο.

Σὰν μοῦ τὰ εἶπε αὐτά, ἐσώπασε, κι' ἀποτραβήχτηκε ἀπὸ κοντά μου, ἐπάνω κάτω, ὅσο φθάνει μιὰ πέτρα ποὺ θὰ τὴ ρίζη κανεῖς. Κι' ἀφοῦ ἔμεινεν ὡς δυὸ ὥρες, κἀνοντας προσευχές, μ' ἐπλησίασε καὶ καταφιλῶντάς με στὸ μέτωπό μου, μοῦ λέει·

— Καλῶς ὤρισες, ἀδελφέ μου. Ὁ Θεὸς σ' ἔφερεν ἐδῶ, γιὰ νὰ θάψῃς τὸ σῶμα μου.

Κι' ἐγὼ τὸν ἐρώτησα— Πόσα χρόνια μένεις ἐδῶ, ἀββᾶ μου; Κι' αὐτὸς μ' ἀπάντησε — Συμπληρώνω τώρα τὰ σαρανταπέντε χρόνια. Καὶ τὸ πρόσωπό του μοῦ φάνηκε σὰν φωτιά.

Μοῦ λέει τότες — Εἰρήνη σ' ἐσένα, τέκνο μου. Καὶ νὰ δέεσαι γιὰ τὴν ψυχὴ μου.

Κι' ὅταν μοῦ τὰ εἶπεν αὐτὰ ἔσκυψε κι' ἐπλάγιασε· κι' ἀναπαύθηκε ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ. Ἐγὼ δὲ ἔσκαψα ἕνα λάκκο καὶ τὸν ἔθαψα. Κι' ὕστερα ἀπὸ δυὸ ἡμέρες ἔφυγα, δοξάζοντας τὸ Θεό..

Ὁ Γέροντας μοῦ διηγήθηκε ἀκόμα κι' αὐτό·

Ἐδῶ καὶ εἰκοσιδυὸ χρόνια, ἀνέβηκα στὸν Πορφυρίτη, μὲ τὴν πρόθεση νὰ μείνω ἐκεῖ. Εἶχα δὲ μαζί μου καὶ τὸ μαθητὴ μου τὸν Ἰωάννη.

Ὅταν λοιπὸν ἐφθάσαμε, βρήκαμε ἐκεῖ δυὸ ἀναχωρητὲς κι' ἐμείναμε κοντά τους. Ἀπ' αὐτούς, ὁ ἕνας ἦτανε Μελιτινὸς καὶ τὸν ἔλεγαν Θεόδωρο, κι' ὁ ἄλλος καταγότανε ἀπὸ τὴ Γαλατία κι' ἐλεγότανε Παῦλος. Ὁ Θεόδωρος

δὲ ἦτανε ἀδελφὸς τῆς Μονῆς τοῦ ἀββᾶ Εὐθυμίου. Ἐκάθησα λοιπὸν ἐκεῖ δυὸ περίπου χρόνια καὶ ἤμαστε σὲ ἀπόστασι μετὰξὺ μας, ὡς δυὸ μίλλια. Κάποτε λοιπὸν ὁ μαθητῆς μου Ἰωάννης, ὄντας πλαγιασμένος, ἐκτυπήθηκεν ἀπὸ ἓνα φίδι κι' ἀμέσως ἔπεσε ξερὸς, βγάζοντας αἷμα ἀπὸ παντοῦ. Καταθλιμμένος λοιπὸν ἐπῆγα στοὺς ἀναχωρητῆς. Κι' αὐτοί, μόλις μὲ εἶδανε σὲ τέτοια θλίψη καὶ ταραχῆ, προτοῦ ἀκόμη νὰ τοὺς εἰπῶ τὸ παραμικρό, μοῦ λένε.

—Τὶ συμβαίνει, ἀββᾶ μου; Ἐξεψύχησεν ὁ ἀδελφός; Κι' ἐγὼ τοὺς ἀπάντησα —Ναί!

Τότε, μπροστὰ ἐγὼ κι' ἀπὸ πίσω αὐτοὶ ἐξεκινήσαμε. Καὶ μόλις τὸν εἶδανε ζαπλωμένο καταγῆς μοῦ λένε. —Μὴ θλίβεσαι, ἀββᾶ Ζώσιμε, καὶ ἡ δύναμη τοῦ Θεοῦ εἶναι μεγάλη. Καὶ γυρίζοντας πρὸς τὸν ἀδελφὸ τοῦ εἶπε — Σῆκω ἐπάνω, ἀδελφὲ Ἰωάννη, σὲ παρακαλεῖ γι' αὐτὸ ὁ Γέροντάς σου. Κι' ἀμέσως ἐσηκώθηκεν ἀπὸ κατάχαμα. Ἐψαξαν δὲ καὶ βρῆκαν τὸ θεριὸν καὶ τῶκαμαν μπροστὰ μου δυὸ κομμάτια· καὶ μοῦ εἶπαν — ἀδελφὲ Ζώσιμε, νὰ πᾶς στὸ Σινᾶ· γιὰτὶ ὁ Θεὸς θέλει νὰ σοῦ ἐμπιστευθῇ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Βαβυλώνας. Κι' εὐθὺς ἐφύγαμε.

—Καὶ σὰν φθάσαμε στὸ Σινᾶ, ἀμέσως σὲ λίγο, μᾶς ἔστειλεν ὁ ἡγούμενος, ἐμένα κι' ἄλλους δυό, στὴν Ἀλεξάνδρεια. Κι' ὁ Πατριάρχης ἐκεῖ, ὁ Μακαριώτατος Ἀπολλινάριος, μᾶς ἐχειροτόνησεν Ἐπισκόπους, τὸν μὲν ἓνα στὴν Ἡλιούπολι, τὸν ἄλλον στὴ Λεοντούπολι, κι' ἐμένα στὴν Βαβυλώνα.

Μετάφρ. ΘΕΟΔΟΣΗ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

ΠΑΣΧΑ ΜΕΓΑ, ΠΑΣΧΑ ΤΟ ΤΕΡΠΗΝΟΝ

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΟ ΕΟΡΤΑΖΕΙ Ο ΛΑΟΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

**Ἡ συγκινητικὴ ἀναβίωσις τῆς ἐποχῆς τοῦ 1821
μὲ τὴν ὁμαδικὴν ἀγωνιστικὴν συμβολὴν τοῦ κλήρου.**

Ἄγνωστοι λεπτομέρειαι τοῦ ἀγῶνος

Ἡ ἥρωικὴ μεγαλόνησος Κύπρος εορτάζει ἐφέτος ἐλεύθερο τὸ Πάσχα. Οἱ ἀναστάσιμες καμπανοκρουσίαι θὰ γεμίσουν τὴν ἀτμόσφαιρά της. Καὶ τὸ φῶς τῆς χαρᾶς θὰ ἀγκαλιάσῃ τὴν ψυχὴ τῶν ἀνθρώπων της. Μάρτυρες καὶ ἥρωες οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ τῆς ἑλληνικῆς μεγαλονήσου, ἄντρες καὶ γυναῖκες καὶ παιδιὰ. Ἡ παράδοσις τοῦ ἥρωϊσμοῦ καὶ τῆς αὐτοθυσίας ὁλόκληρης τῆς φυλῆς καὶ στὸ νησί αὐτὸ μὲ τὸν τόσο πρόσφατο ἀγῶνα. Καὶ τώρα πού οἱ ἀγωνιστὲς του κατέθεσαν τὰ ὄπλα, γιὰ νὰ ξαναγυρίσουν στὴν εἰρηνικὴ τους ζωὴ, ἡ ἀνέμη τῶν γεγονότων καὶ τῶν ἥρωϊκῶν πράξεων πού κλωθογυρίζει, σταματᾷ πρὸς μιὰ τάξι ἑλλήνων ἡρώων, πού θὰ πρέπει νὰ στήσῃ βωμὸ θαυμασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης ὅλη ἡ φυλὴ. Οἱ Κύπριοι κληρικοὶ ἢ τάξις αὐτή. Ἀπὸ τὸν ἀρχιεπίσκοπο μέχρι τοῦ τελευταίου μοναχοῦ καὶ τῆς τελευταίας μοναχῆς ὁλόκληρος ὁ κλῆρος ὕψωσε τὸν ἑαυτὸ του καὶ στάθηκε στὸ ὕψος τῆς ἀποστολῆς καὶ τῶν παραδόσεών του. Τὸ ράσο πού καθηγιασθῆ μὲ τὸν ἀπαγχονισμό τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε' ἀνήμερα τῆς εορτῆς τοῦ Πάσχα, τὸ ξεκίνημα ἀπὸ τὴν ἱερὰν ἱστορικὴν μονὴν τῆς Ἁγίας Λαύρας μὲ τὸ ἱερὸ λάβαρο κρατούμενο ἀπὸ τὸν Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανὸν, ἡ θυσία κατόπιν πλήθους ἱερωμένων μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς Κύπρου Κυπριανοῦ ἐδημιούργησαν μιὰν φωτεινὴ καὶ περίλαμπρη ἱστορία ἔθνικὴ καὶ χριστιανικὴ πού ἀνεβίωσε κατὰ τὸν πλέον ἐκθαμβωτικὸ τρόπο εἰς τὸν ἀγῶνα τῶν τελευταίων ἰδίως χρόνων τῆς ἑλληνικῆς μεγαλονήσου. Ἡ περίοδος αὐτὴ τοῦ ἀγῶνος ἀποτελεῖ ἀναμφισβητήτως πιστὴν ἀντιγραφὴν τοῦ ἀγῶνος τοῦ Εἰκοσιένα. Ἡ εορτὴ τοῦ Πάσχα σκορπίζοντας τὴν φωτοβόλο ἀκτινοβολία του στὴ σκέψι καὶ στὴν ψυχὴ μας φωτίζει καὶ τὶς σελίδες πού ἔγραψε ὁ κλῆρος ὁλόκληρος σὲ μιὰ μεγάλη προσπάθεια γιὰ τὴν ἀπελευθέρωσι ἐνὸς μεγάλου τμήματος τῆς ἑλληνικῆς πατρίδος. Ξεφυλλίζουμε βιαστικὰ καὶ συγκινητικὰ τὶς σελίδες αὐτές. Δὲν ὑπῆρξε ἱερωμένος ἢ καὶ καλόγερος, πού νὰ μὴ ἔλαβε μέρος εἴτε ἀπὸ τοῦ ἐμφανοῦς εἴτε ἐκ τοῦ ἀφανοῦς εἰς τὴν ἀπε-

λευθερωτικήν αὐτὴν τιτανομαχίαν. Κάτω ἀπὸ τὸ ράσο ἐδονεῖτο ἓνας ἐνιαῖος ἰσχυρὸς παλμός. Ἡ εὐλάβεια πρὸς τὰ θεῖα ἀγκαλιασμένη μὲ τὸν ἡρωϊσμό καὶ τὴν ἀποφασιστικότητα. Τὸ ράσο στὴν πρωτοπορεία κάθε ἐπιχειρήσεως ἐπιθετικῆς καὶ κάθε ἡρωϊκῆς ἀντιστάσεως. Τὰ μοναστήρια τοῦ Κύκκου καὶ τοῦ Μαχαιρᾶ, τὰ μεγαλύτερα τοῦ νησιοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰ μικρότερα στάθηκαν κέντρα, προμαχῶνες, καταφύγια, ἡρωϊκὰ ἐξορμητήρια.

*

Ἐξησκημένοι σὲ κάθε εἶδος ὑπηρεσίας οἱ καλόγεροι καὶ οἱ καλογηρῆς τῶν μοναστηριῶν. Τὴν ἐξάσκησι ὅμως αὐτὴ τὴν συνεπλήρωναν ὁ ἐνθουσιασμός καὶ ὁ πόθος τῆς ἐλευθερίας. Ἀπὸ τοὺς προμαχῶνας αὐτοὺς τοῦ ἀγῶνος οἱ καλόγηροι τῶν μοναστηριῶν παρακολουθοῦσαν τὰς κινήσεις τῶν κατακτητῶν καὶ στάθηκαν πάντοτε οἱ καλλίτεροι πληροφοριοδότες τῶν ἀγωνιστῶν. Οἱ καλόγεροι τῆς μονῆς τοῦ Μαχαιρᾶ παρακολούθησαν ἀπὸ τῆ σκοπιά τους τὸ τραγικὸ τέλος τοῦ ἡρωϊκοῦ Κυπρίου μάρτυρος ἀγωνιστοῦ Αὐξεντίου.

Ἐδεινοπάθησαν πολλαπλῶς ἱερεῖς καὶ μοναχοὶ καὶ ἐκκλησίες καὶ μοναστήρια, καμμιά ὥστόσο δὲν ἐξεδηλώθη λιποψυχία καὶ κάμψις τῆς μαχητικότητος καὶ ἀποφασιστικότητος τῶν ἀγωνιζομένων. Ἐκαψαν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Λουκᾶ οἱ τοῦρκοι σταυρωτῆδες καὶ σύμμαχοι τῶν κατακτητῶν. Ἐγνώρισαν ὄργια καὶ βανδαλισμούς πολλὰς ἐκκλησίες καὶ καλόγεροι ἀπὸ εἴκοσι πέντε ἕως ὀγδόντα ἐτῶν, ἀνάπηροι οἱ περισσότεροι ἐκ τῶν τελευταίων, ἀντιμετώπισαν φοβεροὺς ἐξευτελισμούς. Ὁ ἐκ τῶν συνεξορίστων τοῦ ἀρχιεπισκόπου καὶ τοῦ μητροπολίτου Κηρυνείας εἰς Σεῦχέλλες πατήρ Ἀγαθάγγελος ὑπέστη τὰ μάρτυρια τῶν στρατοπέδων συγκεντρώσεων, ὅπου εὕρισκοντο καὶ πολλοὶ ἄλλοι κληρικοὶ — ἱερωμένοι καὶ μοναχοί. Ἡ Ἀγαθονίκη ἡγουμένη ἐκ Παιδούλας καὶ ὁ μοναχὸς Νεκτᾶριος ἐσφάγησαν ἀπὸ τοὺς τούρκους τὸν Ἰούλιον τοῦ 1958. Χαρακτηριστικὴ ὑπῆρξεν καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ἀκόμη ἡ μετριοφροσύνη τῶν καλογήρων ἀγωνιστῶν. Οὐδέποτε καὶ σήμερα ἀκόμη σᾶς ὀμολοῦν γιὰ τοὺς ἀγῶνάς των. Ὅ,τι σᾶς ἀφηγοῦνται ἐμφανίζονται ὡς πληροφορίες προερχόμενες ἐκ τρίτων προσώπων. Ἀδιάφορον ἂν αὐτοὶ — οἱ περισσότεροι τουλάχιστον — ὑπῆρξαν οἱ πρωτόποροι διαφόρων ἐπιχειρήσεων. Οἱ μοναχοὶ τῆς μονῆς Μαχαιρᾶ ἀφηγοῦνται κυρίως τὴν τραγωδίαν τοῦ ἥρωος Αὐξεντίου καὶ τὸ πῶς νεκρὸς πλέον μετεφέρθη εἰς τὴν μονὴν εὕρισκομένην

πλησίον εἰς τὸν τόπον τοῦ μάρτυρος καὶ τῆς ἀγωνίας τοῦ ἥρωος.

Ἀποθήκες ὄπλων καὶ πυρομαχικῶν τὰ μοναστήρια καὶ οἱ μοναχοὶ αὐτοὶ παρελάμβανον, ἐναποθήκευαν καὶ διέθεταν τὰ ὄπλα, ὅπου ὑπῆρχε ἀνάγκη αὐτῶν. Ἐγνώριζαν οἱ κατακτητῆς τὴν μεγάλην, τὴν πρωταρχικὴν συμβολὴν τοῦ ράσου εἰς τὸν ἀγῶνα αὐτόν. Καὶ δι' αὐτὸ τὰ μοναστήρια ὑπῆρξαν ὁ στόχος τῶν ἐπιθέσεων των, τῶν ἐρευνῶν καὶ τῶν βανδαλισμῶν των. Ἀλλὰ τὸ ὀργανικὸν καὶ ἀγωνιστικὸν πνεῦμα τῶν καλογήρων καὶ τὸ ἀδάμαστο θάρρος των ἀντιμετώπιζαν ἀποτελεσματικὰ τὰς ἐπιθέσεις τῶν ἐπιδρομέων. Λυσοῦσαν γιὰ τὶς ἀποτυχίες των, ἔφευγαν ὅμως κατησχυμένοι ἀπὸ τὸν ἥρωισμό τῶν καλογήρων. Ἡ παράδοσις τοῦ πολεμικοῦ ὕλικου εἰς τὸ Μετόχι ἀπὸ τὰς μοναχὰς μὲ τόση ἀκρίβειαν ἐνίσχυσε ἀκόμη περισσότερο τὴν ἀντίληψιν τῶν κατακτητῶν περὶ τοῦ σημαντικοῦ ρόλου, τὸν ὅποιον διεδραμάτισε τὸ ράσο εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς δικαιοσύνης κατὰ τῆς δουλείας καὶ τῆς ἀδικίας.

*

Στὴν περίλαμπρην αὐτὴν συμβολὴν τοῦ Κυπριακοῦ κλήρου εἰς τὸν ἀγῶνα ποῦ ἔληξε γιὰ νὰ γιορτάσῃ ἐφέτος ἐλεύθερος ὁ λαὸς τῆς Κύπρου τὴν μεγάλην ἑορτὴν τῆς Χριστιανικῆς Ἀναστάσεως ἃς ἀποδώσουμε σήμερον τὸν φόρον τῆς εὐγνωμοσύνης καὶ τοῦ θαυμασμοῦ μας. Ἡ ἡμέρα τοῦ Πάσχα, ποῦ φέρνει σὰν τότε στὴν σκέψιν μας τὴν θυσίαν ἑνὸς μεγαλομάρτυρος Πατριάρχου, θὰ μῶς ὑπενθυμίσῃ στὸ πέρασμα τῶν χρόνων καὶ πλῆθος ἄλλων ἥρωϊκῶν πράξεων καὶ συγκινητικῶν θυσιῶν ποῦ ἐθεμελίωσαν μὲ τοὺς ἥρωϊσμοὺς καὶ τὶς θυσίες τὴν ἑλληνικὴν ἐλευθερίαν. Ἀνάμεσα στὸ πλῆθος αὐτῶν μαρτύρων καὶ τῶν ἡρώων τὸ ράσο ποῦ ἀνεμίσθη εἰς τὴν δεινοπαθήσασα Κύπρον κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ σκληροῦ ἀγῶνός της θὰ ἀγκαλιάζῃ τὴν σκέψιν μας. Καὶ θὰ στεκώμεθα εὐλαβικὰ μπροστὰ στὶς μορφὰς τῶν κληρικῶν — τῶν ἱερέων καὶ τῶν μοναχῶν — ποῦ στὸ σύνολόν τους συνθέτουν τὴν μορφήν τῆς μεγάλης χριστιανικῆς καὶ ἑλληνικῆς ιδέας.

ΒΑΣ. ΗΛΙΑΔΗΣ

«Εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται· εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ καὶ ἡ πίστις ἡμῶν... Νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο». (Α' Κορ. ιε', 13-20).

ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΘΕΙΟ ΔΡΑΜΑ

Ἄργά, σιγά, λυπητερά χτυπᾶν οἱ καμπάνες κάθε χρόνο— τῆ μεγάλη ἐβδομάδα τῶν παθῶν. Οἱ πένθιμοι στόνοι τους ἀφίρονται στὴν ἀνοιξιάτικη ἀτμόσφαιρα τῆ μοσκοβολησμένη ἀπὸ μύρια λουλούδια, καὶ δίνουν στὸ θεῖο πένθος κάτι τὸ πιὸ δξύ, τὸ πιὸ ὑποβλητικό, τὸ πιὸ συνχρηπαστικό. Τὸ ἄχραντο σῶμα τοῦ ἐσταυρωμένου, αἱματωμένο καὶ χλωμό, εἶναι μισοθαμένο κάτω ἀπ' τὰ λουλούδια τῆς ἀνοιξῆς, ἀπλωμένο στοὺς χρυσοὺς ἐπιτάφιους. Θλίψη συνέχει τίς καρδιὰς τῶν ἀνθρώπων καθὼς στέκονται εὐλαβικὰ ἀπάνω ἀπὸ τὸν Νεκρὸ Κύριον, ἀναθυμοῦνται τὸ μαρτύριό του, καὶ καρτερᾶν μὲ κρυφὴ προσδοκία τὸ θαῦμα τῆς Ἀναστάσεως. Εἶναι ἡ νύχτα τῶν Παθῶν, εἶναι ἡ Ἁγία Μεγάλη Παρασκευή, πού τὴν μοναδική της ἀτμόσφαιρα μᾶς τῆ δίνουν τοῦτοι οἱ ἐξαισιῶσι στίχοι τοῦ Παλαμᾶ:

*Ἡ νύχτα τῶν Παθῶν, ἁγία Παρασκευὴ Μεγάλῃ,
θυμᾶσαι; οἱ κράχτες βροντεροὶ τοῦ δρόμου καὶ χονγιάζαν
«ὦρα, ὦρα γιὰ τὴν ἐκκλησιά». Τὰ σήμαντρα σοπαίαναν
μήπως ιαράξουν τοῦ Ἰησοῦ τὸν ὕπνῳ ὀλογορμημένου
στῶν ἐπιτάφιων τὰ χρυσᾶ τὰ σάβανα πὸν οἱ βιόλες
χλωμές καὶ τὰ τριαντάφυλλα τὰ κοκκινοπλουμίζαν.
Θυμᾶσαι; Ἡ νύχτα τῶν παθῶν, μὰ καὶ τ' Ἀπρίλη ἡ νύχτα,
τῆς χώρας, ὄλα, νόμιζες, νὰ βουβαθοῦν γυρεῦαν
θρησκα καὶ κατανυχτικά, τῆ σιγαλιὰ νὰ κάμουν
μιὰ προσφορὰ εὐλαβητικὴ πρὸς τοῦ Κυρίου τὰ πάθη.*

Θᾶλεγε κανεὶς πὼς αὐτὴ τὴν ἐβδομάδα, τὰ πάντα εἶναι μιὰ εὐαισθησία, πὸν ὑποφέρει καὶ ἀγρυπνεῖ. Καὶ τώρα, δέν θᾶ-
τχιν ὑπερβολὴ νὰ ποῦμε, πὼς τὴν ὑπέρτατη, τὴν πιὸ λεπτὴ ἀπό-
χρωση αὐτῆς τῆς εὐαισθησίας, τῆ δίνει ἡ γυναικεία ψυχὴ, ἡ
γυναικεία παρουσία καὶ συμμετοχὴ στὸ θεῖο δρᾶμα. Νομίζουμε
πὼς ἡ γυναίκα, πολὺ περισσότερο ἀπὸ τὸν ἄνδρα, ἔκαμε ψυχικὰ
δικό της τὸ μαρτύριο καὶ τὴν ἀνάσταση τοῦ Κυρίου. Ἄν ὁ
ἄνδρας βλέπει στὸ μαρτύριο αὐτὸ κυρίως τὸ ἠθικὸ καὶ τὸ μετα-

φυσικό φαινόμενο και πρόβλημα, δηλαδή αν ο άνδρας πλησιάζει τὸν Κύριο περισσότερο με τὸν στοχασμὸ και τὴν ἐνόραση και τὴ δραματικὴ φαντασία, ἢ γυναίκα εἰσχωρεῖ μέσα στὴν οὐσία τοῦ μαρτυρίου και τῆς θανῆς τοῦ Κυρίου, με τὸ ἔνστικτο τῆς μητρότητος. Εἶναι ἡ χαροκαμμένη μάνα πού βλέπει τὸ παιδί της νὰ αἰμοστάζει και νὰ ξεψυχᾷ—εἶναι ἡ Παναγιά πού πνίγοντας τὸν μεγαλύτερο σπαραγμὸ μέσα της, στέκεται κοντὰ στὸ σταυρὸ και ποτίζει τὸ μαῦρο ξύλο του με τὰ δάκρυά της. Γι' αὐτὸ και ὁ Ἐπιτάφιος, οὐσιαστικά εἶναι ἔργο πού βγαίνει ἀπὸ χέρια γυναίκεια. Γυναῖκες, μητέρες, ἀδελφές, κοπέλλες και μεγάλες, τρέχουν στοὺς κήπους και διαλέγουν τὰ πιὸ ὠραῖα, τὰ πιὸ δροσερά λουλούδια γιὰ νὰ στολίσουν ὅσο πιὸ λαμπρὰ μπορούν τὸ ἐπίγειο ἐντάφιο σκῆνωμα τοῦ Κυρίου, γιὰ νὰ κάνουν ἔργο τέχνης και λουλουδένιας εὐαισθησίας, τὸν πόνο τους.

Αὐτὴ ἡ γυναικεία εὐαισθησία πού συμπαραστάθηκε στὸν Κύριο ἀπὸ τὸ πρῶτο του φανέρωμα στὴ γῆ τῆς Ἰουδαίας, μᾶς ἔχει παραδοθεῖ ἀπὸ τὰ ἱερά εὐαγγέλια - κι' ἀσφαλῶς συνιστᾷ τὸ ποιητικώτερό τους ἄρωμα. Ἀρχίζει ἀπὸ τὴ συμπκράσταση τῆς μητέρας τοῦ Κυρίου, γιὰ νὰ ὀλοκληρωθεῖ με τὶς ὑπέροχες «γυναῖκες τῆς Σιών», τὴ Μαρία τὴ Μαγδαληνή, και τὴ Μαρία τοῦ Ἰακώβου και τὴ μητέρα τοῦ Ἰωσή και τὴ Σαλώμη, κι' ἄλλες, πού ἀτρέμητες και ἀποφασιστικὲς και συνεπαρμένες ἀπὸ τὴν ἀγάπη τους και τὸν πόνο τους, στάθηκαν κοντὰ στὸν Κύριο ὡς τὸ μαρτύριο και πέρα ἀπ' αὐτό, ὡς τὸ μνῆμα και πέρα ἀπ' αὐτό, ὡς τὴν Ἀνάσταση και πέρα ἀπ' αὐτή.

Δὲν ὑπάρχει στὰ χρονικά τοῦ ἀνθρώπου ἀνώτερο δεῖγμα γυναικείας πίστεως και ἀφοσιώσεως. Αὐτὴ ἡ εὐαισθησία πού φτάνει ὡς τὴ θυσία και τὴν ἀθόρμητη συμμετοχὴ σὲ κάθε εὐθύνη και σὲ κάθε μεγάλη ἀνδρική πράξη, εἶναι ἡ θεία πλευρὰ τῆς γυναικείας φύσεως, ἢ πλευρὰ πού τὴν τοποθετεῖ ἐπάνω ἀπὸ τὸν ἄντρα. "Ἐνας χορὸς ἀπὸ γυναῖκες ἔζωσαν τὸν Κύριο μόλις φάνηκε στὴ γῆ και δὲν τὸν ἄφησαν οὔτε μιὰ στιγμή—γίναν ἡ ψυχὴ, ἡ ἔκφραση, ἡ ποίηση και ὁ πιὸ εὐαίσθητος δέκτης τοῦ κηρύγματος του και τῶν θείων του λόγων. Και νὰ ὁ χορὸς αὐ-

τὸς ὅπως μᾶς τὸν δίνει μιὰ ἐπιγραμματικὴ καὶ ὑπέροχη περι-
κοπὴ τοῦ «κατὰ Μᾶρκον Εὐαγγελίου»: «Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες
ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, ἐν αἷς καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ
Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου τοῦ μικροῦ καὶ Ἰωσὴ μήτηρ καὶ Σα-
λώμη, αἱ καὶ ὅτε ἦν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ ἠκολούθουν αὐτῷ καὶ διηκό-
νουν αὐτῷ, καὶ ἄλλαι πολλαί, συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς Ἱερο-
σόλυμα».

Σ' αὐτὲς τίς γυναῖκες στρέφεται σήμερα μὲ εὐλάβεια ὁ
νοῦς μας. Συλλογιζόμεσθε τὸ μεγαλεῖο τους, τὴν μυστικὴ τους
ἀγωνίαν, τὸν πόνο τους, τὴν προσφορὰ τους γιὰ τὴν ἐπιτέλεση
τοῦ Χριστιανικοῦ προορισμοῦ. Κι' ἄθελα, ἢ μᾶλλον φυσικά, ὁ
νοῦς μας πάει σ' ἓνα ὄραϊο ποίημα τοῦ Παλαμᾶ τίς «Θυγατέ-
ρες τῆς Σιών», ὅπου ὁ μεγάλος μας λυρικός μὲ τὴν ἔκτακτη
καὶ πολύπτυχη εὐαισθησία, στέκεται μὲ κατάνυξη μπροστὰ στίς
μορφὲς τῶν γυναικῶν, ποὺ ἀκολούθησαν τὸ Χριστό, καὶ ὑμνεῖ τὸ
παράδειγμά τους καὶ τὸ ἀνυψώνει σὲ σύμβολο, τὸ ἐρμηνεύει
κι ὅλας κατὰ τὸν θαυμασιώτερο ψυχολογικὸ τρόπο. Κι' αὐτὴ
τὴν ἐρμηνείαν, τὴ στηρίζει σὲ τοῦτο: ὅτι οἱ γυναῖκες, δὲν πλη-
σίασαν τὸν Κύριο τόσο ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ Θεοῦ, ὅσο ἀπὸ τὴν
πλευρὰ τοῦ ἀνθρώπου. Αὐτὸ εἶναι τὸ μεγαλεῖο τους, αὐτὸ συν-
ιστᾷ τὸ μέγα μυστικὸ τῆς γυναικειᾶς φύσεως: ἡ αὐθάρμητη
ἀνθρωπιὰ, ἡ καταπληκτικὴ διακίσθησις τοῦ ξένου πόνου, ἡ ἐθε-
λοντικὴ καὶ ἀνακουφιστικὴ συμμετοχὴ του σ' αὐτόν. Τοῦτο εἶναι
ἡ μεγάλη συμβολὴ τῆς γυναίκας στὴν ἠθικὴ δικαίωση τῆς ζωῆς
καὶ στὴν μεταξὺ διατήρησις τῆς ψυχικῆς ἀλληλεγγύης μεταξὺ
τῶν ἀνθρώπων. Καὶ τώρα, ὡς ἀκούσομε αὐτὸ τὸν ἔξοχο ὕμνο
ποὺ εἶναι μαζί καὶ διδασκαλίαν καὶ ἄρωμα χριστιανικόν:

*Τῆς Ἱεριχῶς μοσχόβολα τριαντάφυλλα,
στὰ βαγγέλια τ' ἄρώματα σκορπᾶτε,
πίστης ἐσεῖς καὶ ἀγάπης λόγια ἀνίκητα
τῆς ἄπιστης καρδιᾶς μου τῆς μιλάτε.*

*Ἀπὸ τὰ κέδρα τοῦ λιβάνου ἠσκιώνεστε,
δροσιζέσθε ἀπ' τὸ ρέμα τοῦ Ἰορδάνη,
καὶ στοῦ Κυρίου τὸν ἔρωτα, τὰ νειάτα σας
φέρνετε σμόρνα, μάλαμα, λιβάνι.*

Τὰ θεῖα ν' ἀκούτε μυστικά του ρήματα,
καὶ ὁ πόθος σας καὶ ἡ ἔγνοια καὶ ἡ σκλαβιά σας
καταφιλώντας τ' ἄχραντα ποδάρια του,
τὰ μυρώνετε μέσα στὰ μαλλιά σας.

Ἀπάνου στὸ σταυρὸ καθὼς ἀργόσβυνε,
τὴν πανάγια θρηγήσατε ὁμορφιά του,
στὰ μαῦρα ἢ φύση, ἢ πλάση, ὁ ἥλιος, ντύνονται
στὰ μαῦρα καὶ οἱ καρδιές σας ἐδῶ κάτω.

Τὴν πέτρα δταν τοῦ τάφου του συντριβοντας,
ξαναφώτισε ὁ Κύριος τὴ χτίση,
εἴσαστε ἐσεῖς τὰ πῶ ἀκριβὰ του χτίσματα
πὸ στάθηκε νὰ πρωτοχαιρετίσει.

Θυγατέρες τῆς Σιών, μοῖρες - ἰσαγγελες,
τὴ δόξα τοῦ Κυρίου στεφανωμένες,
σᾶς ἀγαπῶ, γιατί ὅσο κι' ἂν ἀγιάσατε,
μένετε πάντα ἀνθρώπινα πλασμένες.

Γιατὶ μέσα στὸ Θεάνθρωπο, στοχάζομαι,
πὸ ὄλη σας τὴν καρδιά τὴν ἔχει πάρει,
τοῦ Θεοῦ τόσο δὲ βλέπετε τὴ δύναμη
ὅσο τοῦ ἀνθρώπου αἰσθάνεστε τὴ χάρη.

Καὶ ἀπὸ τὸν παντοδύναμο τὸ Λόγο του
σᾶς φτάνει ὁ ἦχος τῆς φωνῆς του μόνο,
καὶ μαζύ του εἶν' ἡ ἔρημος λαμπρότερη
ἀπ' τὸν Οὐράνιο τοῦ πατρός του θρόνο.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

«Κατακολουθήσασαι δὲ αἱ γυναῖκες, αἵτινες ἦσαν συνεληλυ-
θυῖαι ἐκ τῆς Γαλιλαίας αὐτῷ, ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον καὶ ὡς
ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ, ὑποτρέψασαι δὲ ἠτοίμασαν ἀρώματα καὶ
μῦρα... Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων ὄρθρου βαθέως ἐπὶ τὸ μνῆμα
ἦλθον φέρουσαι ἃ ἠτοίμασαν ἀρώματα».

(Λουκ. κγ', 55-κδ', 1).

Η ΠΗΓΗ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Πηγή τῆς ζωῆς λέμε, ἐμεῖς οἱ Χριστιανοί, τὸν Θεό, ὃχι μονάχα ἐπειδὴ ἐδημιούργησε καὶ συντηρεῖ τὸν κόσμον, ἀλλὰ γιατί ἀπ' αὐτὸν ἀναβρῦζει κι' ἡ πνευματικὴ ζωή, κατὰ τὸν προφητὰνακτα Δαυῖδ ποῦ λέει στὴν προσευχή του «Ὅτι παρὰ Σοὶ πηγή ζωῆς, ἐν τῷ φωτί σου ὀφόμεθα φῶς», καὶ κατὰ τοὺς Ἀναβαθμοὺς ποῦ ψέλνουμε στὴν ἐκκλησία, καὶ ποῦ λένε «Ἄγιω Πνεύματι πᾶσα ψυχὴ ζωοῦται, καὶ, καθάρσει, ὑψοῦται, λαμπρύνεται, τῇ Τριαδικῇ Μονάδι, ἱεροκρυφίως».

Κι' ὁ Χριστός, τῆ μέρα ποῦ κάθησε κουρασμένος στὸ πηγάδι τοῦ Ἰακώβ. καὶ γύρεψε νερὸ ἀπὸ τῆ Σαμαρείτιδα, τῆς εἶπε «ἂν γνώριζες τῆ δωρεὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ποιὸς εἶναι αὐτός ποῦ σοῦ ζητᾷ νερό, ἐσὺ θὰ τοῦ ζητοῦσες νὰ πιῆς, καὶ κεῖνος θὰ σοῦδινε τὸ ζωντανὸ νερό». Καὶ παρακάτω τῆς εἶπε «Ὅποιος πιεῖ ἀπ' αὐτὸ τὸ νερὸ ποῦ βγάξεις ἀπὸ τὸ πηγάδι, θὰ ξεναδιψάσῃ. Μὰ ὅποιος πιεῖ ἀπὸ τὸ νερὸ ποῦ θὰ τοῦ δώσω ἐγώ, δὲν θὰ διψάσῃ στὸν αἰῶνα, ἀλλά, τὸ νερὸ ποῦ θὰ τοῦ δώσω, θὰ γίνῃ σ' αὐτὸν πηγὴ, ποῦ ἀπὸ μέσα της θὰ ἀναβρῦζῃ τὸ γάργαρα νερὸ τῆς αἰώνιας ζωῆς».

Αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ Κυρίου πόση δροσιὰ δίνουνε στὶς ψυχὲς ποῦ τίς ἔχει ξηράνει ὁ λίβας τῆς ἀπιστίας καὶ τῆς ἀπελπισίας! Οἱ περισσότεροὶ ἄνθρωποι δὲν πιστεύουνε, ἀλλοίμονο, σ' αὐτὰ τὰ καθαρὰ λόγια, ἀλλὰ πιστεύουνε στὰ θολὰ καὶ μπερδεμένα λόγια τῆς ἀνθρώπινης σοφίας, πρὸ πάντων σήμερα. Θὰ δοῦνε ὅμως, κάποια μέρα, πὼς εἶναι γελασμένοι, καὶ πὼς πηγαίνανε νὰ ξεδιψάσουνε ἀπὸ τὰ βαλτόνερα, ἐνῶ τὸ καθαρὸ νερὸ ἦτανε μπροστά τους. Ὁ Θεὸς λέγει μὲ τὸ στόμα τοῦ προφήτη «Ἐγκατέλιπον πηγὴν ὕδατος ζωῆς, καὶ ὤρυξαν ἑαυτοῖς λάκκους, οἳ οὐ δυνήσονται ὕδωρ συνέχειν». Κάποιοι ἄνθρωποι ποῦ εἶχανε τὴν ἐλπίδα τους στὴν ἀνθρώπινη σοφία καὶ ἱκανότητα, καταλάβανε στὸ τέλος, πὼς ἀληθινὰ πίνανε ἀπὸ λάκκους μὲ χαλασμένον νερό, κι' ὅσοι δὲν τὸ καταλάβανε ἀκόμα, θᾶρθη ὥρα ποῦ θὰ τὸ καταλάβουνε.

Μὲ ὅλες τίς καθημερινὲς τυμπανοκρουσίες καὶ θριαμβολογίες ποῦ ἀκούγονται σήμερα γιὰ «τὰ θαύματα» τῆς ἐπιστήμης, ἡ ἀνθρωπότητα εἶναι σὰν ἓνα σαστισμένο κοπάδι ποῦ δὲν γνωρίζει ποῦ πηγαίνει, δαρμένο ἀπὸ ὄλους τοὺς ἀνέμους. Ἐμεῖς ποῦ ζοῦμε σήμερα μέσα στὸν κόσμον «τῶν θαυμάτων», ὅπως τὸν λέμε, εἴμαστε κάποια ἄθλια πλάσματα, ποῦ ξεγελιόμαστε, μὲ διάφορα ἀνόητα ἐφευρήματα, πὼς εἴμαστε εὐτυχισμένοι. Μὰ στ' ἀλήθεια εἴμαστε πολὺ δυστυχισμένοι. Καὶ θὰ γινώμαστε ὄλο-

ένα πιδ δυστυχισμένοι, όσο πληθαίνουν γύρω μας αυτά τὰ θαύματα τῆς ἐπιστήμης.

“Ὅπου νὰ πάμε, σ’ ὅποιον δρόμο δικό μας κι’ ἂν τραβήξουμε, δὲν θὰ φτάσουμε ποτὲ ἐκεῖ πού ποθεῖ ἡ καρδιά μας. Μοναχὰ ἕνας δρόμος ὑπάρχει πού εἶναι βλογημένος, ὁ δρόμος τοῦ Θεοῦ. Γιατί, αὐτὸ πού ποθεῖ ἡ καρδιά μας, εἶναι ὁ Θεός, κι’ ἄς μὴ τὸ νοιώθουμε. “Ένας ἅγιος λέγει. «Σὲ ὅλους τοὺς δρόμους πού πορεύονται οἱ ἄνθρωποι σὲ τοῦτον τὸν κόσμον, δὲν βρίσκουν σὲ κανέναν τὴν εἰρήνην, ὡς πού νὰ σιμώσουνε στὴν ἐλπίδα τοῦ Θεοῦ». “Ὅπως βλέπεις, ἡ εἰρήνην εἶναι δῶρο θεϊκό, κι’ ὅπως λέγει ὁ ἴδιος ἅγιος «ὁ ἀλλότριος τῆς εἰρήνης, ἀλλότριος ἐστὶ τῆς χαρᾶς», δηλαδή «ἐκεῖνος πού δὲν ἔνοιωσε τὴν εἰρήνην, δὲν ἔνοιωσε τὴν χαρὰ». ‘Ὁ Χριστός, ὅποιον συναντιοῦσε τὸν χαιρετοῦσε μ’ αὐτὴ τὴν ἁγιασμένη λέξη «εἰρήνη σοί», «εἰρήνη ὑμῖν», «εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν». Γιὰ τοῦτο λέγεται καὶ “Ἀρχοντας τῆς Εἰρήνης.

Αὐτὴ ἡ εἰρήνην εἶναι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, αὐτὴ εἶναι τὸ πλούτιμον μαργαριάρι, πού ὅποιος τὸ βρῆ, πουλᾶ ὅ,τι ἔχει, γιὰ νὰ τ’ ἀποκτήσῃ. Αὐτὴ εἶναι ἡ χαμένη δραχμὴ, πού σὰν τὴν εὔρη ἐκεῖνος πού τὴν ἔχασε, λέγει στοὺς δικούς του καὶ στοὺς φίλους του: «Χαρῆτε μαζί μου γιὰ τὴν βρῆκα τὴν δραχμὴν πού ἔχασα». Αὐτὴ ἡ μακάρια εἰρήνην εἶναι ἡ πατρικὴ ἀγκαλιὰ πού ἔπεσε ὁ βασανισμένος ἄσωτος γυιός, πού ἔτρωγε πρὶν ζυλοκέρατα μαζί μὲ τοὺς χοίρους.

Ευλοκέρατα τρῶμε κι’ ἐμεῖς, τὰ ζυλοκέρατα τούτης τῆς ζωῆς, πού εἶναι δίχως ἐλπίδα. “Ἄς ἀκούσουμε λοιπὸν τὴν γλυκειὰ φωνὴν τοῦ Χριστοῦ πού θέλει νὰ μᾶς γλυτώσῃ ἀπὸ τίς πολλὰς φροντίδες κι’ ἀπὸ τὴν μάταια γνώση. «Ἡ ἀληθινὴ γνώση, λέγει ὁ ἅγιος, εἶναι τὸ νὰ γνωρίσῃ κανεὶς τὴν ζωὴν τὴν ἀθάνατην». Ἄλλὰ ποῖος θὰ μᾶς δώσῃ αὐτὴ τὴν ἀληθινὴν γνώση;

“Ὅποιος ἀγαπᾷ τὸν Χριστό. Ἐκεῖνος τοῦ μαθαίνει μὲ ἀπλότητα ὅσα δὲν θὰ μάθουνε ποτὲ οἱ σοφοὶ μὲ τὴν σοφίαν τους. Οἱ σοφοὶ ψάχνουνε μὲ τὸ τρυπάνι τοῦ μυαλοῦ τους, ὀργώνουνε τὸ χέρσο χωράφι τους καὶ σπέρνουνε σκληρὰ χαλίκια πού δὲν βγάζουνε στάχυ στὸν αἰῶνα.

Οἱ φιλόσοφοι καὶ τὰ διάφορα συστήματά τους, κι’ οἱ πολυπλοκεῖς θεωρίαι τους, εἶναι γιὰ τὸν χριστιανὸν πράγματα ἄσκοπα κι’ ὀλοτέλα ἀνωφέλευτα γιὰ τὸ πνεῦμα του. Γιὰ τοῦτο ὁ θεόγλωσσος Παῦλος ἔγραφε στοὺς Κολοσσαεῖς: «Βλέπετε μήπως σᾶς ξεγελάσει κανένας μὲ τὴν φιλοσοφίαν καὶ μὲ τὴν κούφια τὴν ἀπάτην, κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ συστήματα τοῦ κόσμου, κι’ ὄχι κατὰ τὸν λόγον τοῦ Χριστοῦ». Καὶ

στούς Ἑβραίους ἔγραφε πάλι: «Ἀπὸ διάφορες διδασκαλίαι καὶ ξένες πρὸς τὸν λόγον τοῦ Χριστοῦ, νὰ μὴν παρασυρῶσαστε. Γιατὶ εἶναι καλὸ νὰ βεβαιώσετε τὴν καρδιά σας μετὰ τὴν χάρι τοῦ Θεοῦ, καὶ ὄχι μετὰ θροφή πού δὲν ὠφεληθήκανε ὅσοι θραφήκανε μ' αὐτή. Ἐπειδὴ ἔχουμε θυσιαστήριον ἀπ' ὅπου δὲν ἔχουμε ἐξουσία νὰ φᾶνε ὅσοι εἶναι ἔξω ἀπὸ τὸ ναὸ», δηλαδή ὅσοι βρίσκονται ἔξω ἀπὸ τὴν ποιῆν τοῦ Χριστοῦ καὶ καταγίνονται μετὰ τὴν ἁμαρτωλὴ τὴ γνώση.

Οἱ Ἑβραῖοι νομίζανε πὼς ἡ βασιλεία τοῦ Μεσσία θάταν ἐπίγεια, ἐπειδὴ δὲν νοιώσανε τὰ πνευματικά. Ἔτσι κι' οἱ σοφοὶ τοῦτου τοῦ κόσμου νομίζουσι πὼς τὸ πᾶν εἶναι τοῦτου τοῦ κόσμου, γιατί δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ καταλάβουσι τὸν πνευματικὸν κόσμον. Καταγίνονται μετὰ τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, θρέφονται μετὰ τὴν φλούδα τοῦ καρποῦ, δίχως νὰ ὑποπτειθοῦνε πὼς ὑπάρχει αὐτὸς ὁ καρπὸς πρὸ βαθειᾶ ἀπὸ τὸ φλοῦδι.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος, μιλοῦντας γιὰ κείνον πού ὀνομάζουσι «πνεῦμα» καὶ «πνευματικὸν» οἱ ἄνθρωποι τῆς ἐγκόσμιας γνώσης κι' οἱ σοφοὶ τῆς ὕλης, λέγει πὼς αὐτὸ τὸ λεγόμενον πνεῦμα, εἶναι «ὁ νοῦς τῆς σαρκὸς αὐτῶν». Πνευματικὸς ἄνθρωπος εἶναι μοναχὰ ὁ Χριστιανός, γιατί αὐτὸς εἶναι ναὸς Ἁγίου Πνεύματος. Αὐτὸς ἔχει πνευματικὰ μάτια, πνευματικὰ αὐτιά καὶ πνευματικὴ ὄσφρηση. Ἐνῶ οἱ ἄπιστοι ἔχουσι μοναχὰ σαρκικὰ ὄργανα, καὶ μ' αὐτὰ νοιώθουσι μοναχὰ τὰ ὕλικα πράγματα.

Λοιπόν, μοναχὰ σὰν νοιώσει ὁ ἄνθρωπος τὴν ματαιότητά αὐτῆς τῆς σαρκικῆς γνώσης, θὰ ἀπογευτῆ ἀπὸ τὴν πηγὴ τοῦ ζῶντος ὕδατος. Τότε, ξεμακρύνοντας ἀπὸ τὴν παγωμένην ἐρημίαν τῆς ἀνθρώπινης σοφίας, θὰ νοιώσῃ τὴν θερμότητα τῆς θεϊκῆς ἐλπίδας, καὶ θὰ πῆ μαζί μετὰ τὸν ἅγιον Ἰσαάκ «Πόσο γλυκύτατα εἶναι τὰ θεϊκὰ λόγια στὴ φρόνιμη ψυχῇ, σὰν νὰ εἶναι κάποια θροφή πού ζεσταίνει τὸ σῶμα».

Τότε θὰ καταλάβῃ σὲ τί βαρὺ πένθος βρισκότανε πρὶν, κι' ἂν χοροπηδοῦσε τᾶχα εὐχαριστημένος, καὶ θὰ δῆ καθαρὰ πὼς αὐτοὶ πού χοροπηδᾶνε, χοροπηδᾶνε γιὰ νὰ ζαλισθοῦνε, οἱ δυστυχεῖς, κι' ἔτσι νὰ μὴ καταλαβαίνουσι τὴν κακομοιριά τους. Ναι, τότε θὰ δῆ πὼς αὐτοὶ πού βρίσκονται μακριὰ ἀπὸ τὴν βλογημένην σιράτα τοῦ Χριστοῦ εἶναι «οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα», κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον, αὐτοὶ πού λέγει ὁ σοφὸς Σειράχ πὼς πρέπει νὰ τοὺς μειρολογᾷ κανένας περισσότερο ἀπὸ τοὺς πεθαμένους. Γι' αὐτὸ κι' ὁ Χριστὸς εἶπε στὸ νεανία πού ᾔθελε νὰ πάῃ νὰ θάψῃ τὸν πατέρα του πρὶν νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ «Ἄφες τοὺς νεκροὺς θάπτειν τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς».

Μήπως αὐτὸς ποὺ εἶπε τὰ σκληρὰ αὐτὰ λόγια δὲν ἦταν ὁ φιλόανθρωπος Χριστός; Ναι, ὁ ἴδιος ἦτανε, μὰ μίλησε ἔτσι σὲ κείνον τὸν νέο, γιὰ νὰ τοῦ φανερώσῃ πὼς ὅποιος δὲν βγάζει ἀπὸ πάνω του τίς κοσμικὲς φροντίδες, δὲν μπορεῖ νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ.

Ναι! Αὐτὸς εἶναι ποὺ κράζει «Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, καὶ γὰρ ἀναπαύσω ὑμᾶς». Κανένας ἄλλος δὲν μπορεῖ νὰ ἀναπαύσῃ τὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου παρεκτός ἀπὸ τὸν Χριστό, μήτε κανένα πρᾶγμα, ὅπως εἶναι ἡ καλοπέραση ἢ ἡ δόξα τοῦ κόσμου. Μονάχα Ἐκεῖνος μπορεῖ νὰ μᾶς ἀναπαύσῃ γιὰτὶ Ἐκεῖνος δίνει τὴν εἰρήνην, ὁ Ἄρχων τῆς Εἰρήνης. Χωρὶς εἰρήνην δὲν ὑπάρχει ἀνάπαυση, ἀλλὰ ταραχὴ καὶ κόπος.

Ἴδού, οἱ ἄνθρωποι τοῦ κόσμου εἶναι κουρασμένοι ὄχι μοναχὰ ἀπὸ τὴν δυστυχία κι' ἀπὸ τοὺς κόπους τῆς ζωῆς, ἀλλὰ κι' ἀπὸ τὴν λεγόμενὴ εὐτυχία τους. Εὐτυχία δὲν ὑπάρχει μακριὰ ἀπὸ τὸν Χριστό, μήτε ἡσυχία κι' ἀνάπαυση ἔξω ἀπὸ τὴν εἰρηνικὴ αὐτῆ τῶν προβάτων. Πόσοι ἔρχονται κοντὰ στὸν Κύριο γιὰ ν' ἀναπαυθοῦνε, μ' ὄλο ποὺ ὁ κόσμος τοὺς θεωρεῖ εὐτυχημένους καὶ τρισευτυχημένους, κρίνοντας τὴν εὐτυχία μὲ τὰ ἀπατηλὰ μέτρα ἐτούτου τοῦ κόσμου. Καὶ σὰν ἀπογευθοῦνε τὴν ἀθάνατη βροσκή ποὺ δίνει ὁ Χριστὸς στὰ πρόβατά του, γίνονται καινοῦργοι ἄνθρωποι, «ἀνακαινίζεται ὡς ἀετοῦ ἡ νεότης αὐτῶν», καὶ ἀγάλλονται εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ Κυρίου, καὶ δὲν θέλουν νὰ τὸν ἀποχωριστοῦν, καὶ φωνάζουν μὲ δάκρυα, μαζὶ μὲ τὸν Δαυὶδ «Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου, Κύριε τῶν Δυνάμεων». Ἐπιποθεῖ καὶ ἐκλείπει ἡ ψυχὴ μου εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ Κυρίου μου. Ἡ καρδιά μου καὶ ἡ σὰρξ μου ἠγαλλιάσαντο ἐπὶ Θεὸν ζῶντα».

Καλότυχος ὅποιος ἀγαπᾷ ἔτσι τὸν Θεό. Αὐτὴ ἡ ἀγάπη εἶναι ἱκανὴ νὰ θρέψῃ τὸν ἄνθρωπο, ἀντὶ φαγητὸ καὶ πιτό. Αὐτὸ εἶναι τὸ κρασί ποὺ εὐφραίνει τὴν καρδιά. Μακάριος ὅποιος ἤπιε ἀπ' αὐτὸ τὸ κρασί. Ἀπ' αὐτὸ ἤπιανε οἱ ἀκόλαστοι καὶ εὐχαριστηθήκανε, οἱ ἁμαρτωλοὶ καὶ ξεχάσανε τὸν σκοτεινὸ δρόμο τους, κι' οἱ μέθυσοι καὶ γινήκανε νηστευτές, κ' οἱ πλούσιοι καὶ ποθήσανε τὴ φτώχεια, κ' οἱ φτωχοὶ καὶ πλουτήσανε μὲ τὴν ἐλπίδα, οἱ ἄρρωστοι καὶ γενήκανε δυνατοί, κ' οἱ ἀπλοῖκοι καὶ γενήκανε σοφοί.

ΦΩΤΗΣ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ

Παρακαλοῦνται οἱ ἀποστέλλοντες ταχ. ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησία», «Θεολογία» καὶ «Ἐφημέριος», ὅπως σημεῖωσιν ἐπ' αὐτῶν τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστολῆς.

ΠΑΡΑ ΤΟΥΣ ΠΟΛΑΣ ΠΑΥΛΟΥ...

**Διδάγματα για τους ποιμένες της 'Εκκλησίας από τον βίο
και τὰ κείμενα τοῦ 'Αποστόλου τῶν 'Εθνῶν.**

« Θαυμάζω, ὅτι οὕτω ταχέως μετατίθεσθε . . . εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον » (Γαλ. α' 6). "Ὅσος χρόνος κι' ἂν περάσῃ ἀπὸ τὴν ὀρθή, μὲ τὴν ἐπιμελῆ καὶ φωτισμένη διδασχῆ, φύτευσι τῆς ἀληθείας στὶς ψυχές, ὅσο στερεὰ κι' ἂν οἱ ψυχές αὐτὲς δεθοῦν στὰ δόγματα, ὁ κίνδυνος νὰ ξεφύγουν, νὰ γλυστρήσουν στὴν πλάνη παραμένει πάντα μέγας κι' ἀπειλητικός. "Ὅπως οἱ χριστιανοὶ τῆς ἀσιατικῆς Γαλατίας πῆγαν νὰ « μετατεθοῦν » γρήγορα σὲ ἄλλο, διαφορετικὸ εὐαγγέλιο, πούσ τοὺς κήρυξαν κιβδηλοποιοὶ τῆς ἀληθείας, ἔτσι μπορεῖ νὰ συμβῆ καὶ μὲ τοὺς χριστιανοὺς κάθε τύπου κι' ὅποιασδήποτε γενεᾶς. Γι' αὐτό, ἀκοίμητη καὶ συνεχῆς πρέπει νὰ εἶναι ἡ φύλαξις καὶ περιφρούρησις τοῦ ποιμνίου στὸ ἔδαφος τῆς 'Ορθοδοξίας ἀπὸ τοὺς διδασκάλους τῆς 'Εκκλησίας.

« Εἰ . . . ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἦμην » (Γαλ. α' 11). "Ενας ἀπὸ τοὺς μεγάλους πειρασμούς, πὺ κυκλῶνουν τὸν διάκονο τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἡ ἀνθρωπαρέσκεια, ἡ κατωφέρεια πὺ τὸν καλεῖ νὰ συμμορφωθῆ πρὸς τὶς ἀρέσκειες καὶ τὶς ἐπιθυμίες τῶν ἀνθρώπων, προδίνοντας τὸ σκληρὸ κι' ὑψηλὸ θέλημα τοῦ Κυρίου. Πρέπει, λοιπόν, νὰ εἴμαστε πάντα προσηλωμένοι σ' αὐτὸ τὸ ἀπόκρημο κι' ἔνδοξο θέλημα, ἔχοντας τ' αὐτιά τῆς ψυχῆς σφαιλιστὰ στὸ ἄσμα τοῦ κόσμου, 'Οδυσσεῖς νοητοί, δεμένοι στὸ κατάρτι τοῦ Σταυροῦ, ἄτρωτοι ἀπὸ τὶς σειρήνες τῆς ἀνθρωπαρέσκειας.

« Ὁ Θεὸς ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρός μου . . . » (Γαλ. α' 15). 'Ἡ κλῆσις στὸ ἱερατικὸ στάδιο δὲν εἶναι γεγονὸς μιᾶς ἡμέρας, τὸ γεγονὸς τῆς ἐπιστρατεύσεώς μας ἀπὸ τὴν 'Εκκλησία, τὸ γεγονὸς τῆς χειροτονίας. Εἶναι καὶ μία συνεχῆς προετοιμασία τοῦ ἐκλεκτοῦ, πὺ μὲς ἀπὸ τὴν κοιλιά τῆς μητέρας του τὸν προορίζει ὁ Θεὸς γιὰ τὸ φοβερὸ ἀξίωμα τῆς ἱερωσύνης, φυλάγοντάς τον ἀπὸ ὠρισμένες προσβολές τοῦ Πονηροῦ κι' ἀναδαυλίζοντας στὴν καρδιά του ἀέναα τὸν ἱερὸ πόθο γιὰ τὴν προσέγγισι στὸ θυσιαστήριο. 'Ἡ φωνὴ τῆς Χάριτος τὸν καλεῖ καθημερινά, πληροφορῶντάς τον μυριότροπα γιὰ τὸ πὺ τὸν προορίζει.

« Χριστῷ συνεσταύρωμαι· ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστὸς » (Γαλ. β' 20).

'Ὁ καλὸς ποιμὴν δὲν νοιώθει ἀλλοιῶς τὴν ἔνωσί του μὲ τὸν Χριστὸ παρὰ μὲ τὴν αἴσθησι ὅτι εἶναι σταυρωμένος μαζί

του. Πώς ; Μὲ τὸ νὰ πάσχη ὅπως ὁ Κύριος γιὰ τὴ σωτηρία τῶν ψυχῶν. Ὅταν ἡ συσταύρωσις αὐτὴ εἶναι τελεία κι' ἀνεπιφύλακτη, πραγματικά δὲν ζῆ πιά ὁ ἴδιος ὁ κληρικός, ἀλλὰ ὁ Χριστὸς μέσα σ' αὐτόν.

« Μαρτυρῶ ὑμῖν, ὅτι εἰ δυνατόν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες ἂν ἐδώκατέ μοι » (Γαλ. δ' 15). Αὐστηρὴ στὸ ἔπακρο γλῶσσα χρησιμοποιεῖ ὁ θεῖος Ἀπόστολος, ἀποτεινόμενος στοὺς χριστιανοὺς τῆς Γαλατίας καὶ στηλιτεύοντάς τους τὴν ἀστάθεια γύρω ἀπὸ τὴν ὀρθὴ πίστι. Ἀλλὰ ἰδοὺ, ξαφνικά, στὸ σημεῖο αὐτὸ τῆς ἐπιστολῆς, ἀνακαλύπτουμε γιὰτὶ ὁ Παῦλος ἀπευθύνεται σ' αὐτοὺς μὲ τόση σκληρότητα. Δὲν τὸν κάνει τόσο ὠμὸ ἀπλῶς καὶ κάτι ἄλλο, ποὺ εἶναι πρὸς τιμὴν τους : ἡ ἀπεριόριστη, ἡ ἀπέραντη υἱικὴ ἀγάπη, ποὺ τοῦ ἔτρεφαν. Αὐτὴ τοῦ παρέχει ὅλη τὴν ἄνεσι, νὰ μὴ φειδωλεῖται τίς βαρεῖες λέξεις, νὰ μὴ διστάζῃ σὲ χαρακτηρισμοὺς ἀμειλίκτους. Ὅταν ἡ ἀγάπη εἶναι στὴ μέση ὀλοφάνερη, οἱ λεπτότητες ἀποδεικνύονται περιττές, ἡ εἰλικρίνεια εἶναι γυμνὴ κι' ἀπρόσκοπτη. Πῶς νὰ μὴ φανῆ τόσο αὐστηρὸς ὁ Παῦλος σὲ πνευματικά του τέκνα, ποὺ τόσο τὸν ἀγαποῦσαν, ὥστε καὶ τὰ μάτια τους τὰ ἴδια εἶχαν τὴν προθυμίαν νὰ τὰ βγάλουν γιὰ νὰ τοῦ τὰ προσφέρουν, ἐπειδὴ ἡ ὄρασις του ἦταν πολὺ ἀδύνατη ; Δὲν τὸν ἐνδιέφερε παρὰ ἡ πνευματικὴ ἀσφάλεια καὶ προκοπὴ τῶν Γαλατῶν καὶ μὲ τὴν ἐλευθερίαν ποὺ τοῦ παρέχει ἡ ἀγάπη τους πρὸς αὐτόν, χρησιμοποίησε τὸ πιὸ ἀποτελεσματικὸ φάρμακο, τὴν πικρὴ καὶ χωρὶς περιστροφῆς γλῶσσα.

Μακάριος ὁ ποιμὴν, ποὺ ἔχει τὴν δυνατότητα νὰ δείχνῃ ἀνάλογη πατρικὴ αὐστηρότητα. Γιὰτὶ αὐτὸ δὲν σημαίνει τίποτα ἄλλο παρὰ ὅτι τὸ ποίμνιο τὸν ἔχει μέσα στὴν καρδιά του.

« Τεκνία μου, οὓς πάλιν ὠδίνω, ἄχρῖς οὗ μορφωθῆ Χριστὸς ἐν ὑμῖν ! » (Γαλ. δ' 19). Ἐδῶ, παραμερίζοντας μ' ἓνα ξέσπασμά της τὸν αὐστηρὸ τόνο, ἡ τρυφερότης τοῦ Παύλου ἀποκορυφώνεται. Ἀποκαλεῖ τοὺς Γαλάτας ὄχι ἀπλῶς τέκνα, ἀλλὰ τεκνία (παιδάκια μου !). Μικρά, πολυαγαπημένα παιδιὰ, ποὺ δὲν τὰ ἔφερε στὸν κόσμον τῆς Χάριτος μιὰ μονάχα φορὰ, ὅπως συμβαίνει μὲ τοὺς φυσικοὺς γονεῖς καὶ τὰ φυσικὰ παιδιὰ, ἀλλὰ πάλι κοιλοπονᾷ γιὰ νὰ τὰ ξαναγεννήσῃ σ' αὐτόν τὸν θεῖο κόσμον.

Ὁ πνευματικὸς πατέρας εἶναι ἓνας διαρκῆς γονιμοποιός, ἓνας ἀέναντος γεννήτωρ, γιὰτὶ δὲν κάνει μιὰ φορὰ χριστιανοὺς τοὺς ἀνθρώπους, ποὺ ὁ Θεὸς τοῦ ἐμπιστεύθηκε, ἀλλὰ ἀδιάκοπα

τούς ξαναγεννά με ἀλλεπάλληλες προσπάθειες, σηκώνοντάς τους ἀπὸ τὶς πτώσεις, ἀναστηλώνοντας τὴν πίστι τους, καθαρίζοντας τὶς ψυχές τους ἀπὸ τὶς ὑποτροπές τῆς ἀμαρτίας.

« Ἐὰν καὶ προληφθῆ ἄνθρωπος ἐν τινι παραπτώματι, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραότητος » (Γαλ. στ' 1). Ἔνα ἀπὸ τὰ κύρια, τὰ πιὸ ἐκτυπα γνωρίσματα τοῦ καλοῦ ποιμένος εἶναι ἡ πραεῖα συμπεριφορὰ πρὸς τὰ παραπτώματα τῶν πνευματικῶν του τέκνων. Ἀντιγράφοντας σὲ ὅλα τὸν Κύριο, μαθαίνει ἀπ' Αὐτὸν, ἀνάμεσα σὲ τόσα ἄλλα, καὶ τὴν πραότητα. Ἐκεῖνος εἶπε : « Μάθετε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πρᾶός εἰμι ». Κι' ἔτσι, ὁ καλὸς ποιμὴν δὲν ἀποσσεύει τὸ πατημένο ἀπὸ τὸν διάβολο καλάμι κι' οὔτε πιάνει στὰ δάχτυλά του, γιὰ νὰ τὸ ἀποσβύσει, τὸ φυτίλι ποὺ κάτω ἀπὸ τὸ δυνατὸ φύσημα τοῦ κακοῦ ἔχασε τὴ φλόγα του καὶ καπνίζει » (Ἡσαίας). Ἀλλὰ μὲ λεπτότητα, μὲ προσοχή, μὲ μαλακὸ τρόπο, μὲ ἀνεκτικότητα, σὰν πατέρας στοργικὸς ἀναστηλώνει τοὺς πεσμένους, μέσα στὸ πνεῦμα τῆς πραότητος, μέσα στὸ πνεῦμα τῆς ἀγάπης.

« Τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες, μὴ ἐκκακῶμεν· καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσωμεν μὴ ἐκλυόμενοι » (Γαλ. στ' 9). Κοντὰ στὴν πραότητα, ἀπαραίτητη μᾶς εἶναι κι' ἡ μεγάλη ὑπομονή, τὸ ὑπόβαθρο αὐτὸ ὅλων τῶν κατορθωμάτων τῆς Χάριτος. Μακρόπνοο εἶναι τὸ ἔργο μας, γεμᾶτο κόπους κι' ἀνηφοριές, ἀπαιτῶντας ὑπομονὴ ἀνεξάντλητη, ἀλλεπάλληλα περιθώρια ἀντοχῆς ψυχικῆς. Δὲν πρέπει, λοιπόν, νὰ βαρυκομοῦμε, νὰ ἀφήνουμε τὴν ἀπόγνωσι, τὴ λιποψυχία νὰ μᾶς ἀποκάμουν. Ἀλλὰ σὰν καλοὶ ἀθληταὶ πρέπει, ἔστω καὶ μὲ κομμένη τὴν ἀνάσα νὰ τρέχουμε ἀδιάκοπα στὸν δόλιχο τοῦ ἀγῶνος. Δὲν πρέπει νὰ ἐπηρεαζώμαστε ἀπὸ τὸ κακό, μὲ τὸ ὅποιο ὁ κόσμος μᾶς πληρώνει γιὰ τὰ καλὰ ποὺ κάνουμε. Ἀργὰ ἢ γρήγορα θὰ ἔλθῃ ἡ εὐλογημένη ὥρα τῆς παρηγορίας καὶ τῆς ἀναψύξεως, ἡ ὥρα ποὺ θὰ θερίσουμε τοὺς καρποὺς τῶν κόπων καὶ τῶν θυσιῶν, τοὺς ὠραίους καρποὺς τῆς ὑπομονῆς.

« Ἐμοὶ δὲ μοὶ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται κάγῳ τῷ κόσμῳ » (Γαλ. στ' 14). Τὸ ὑπατο καύχημά μας εἶναι ὁ σταυρὸς τοῦ Κυρίου, ὅταν τὸν ἔχουμε φυτέψει πραγματικὰ στὸ κέντρο τῆς ζωῆς μας, ὅταν ἔχουμε προσαρμόσει καὶ καθηλώσει πάνω του λογισμοὺς κι' αἰσθήματα κι' ἔργα μας. Γιατὶ τότε μονάχα εἴμαστε νικηφόροι ἀπέναντι τοῦ κόσμου, ἄτρωτοι ἀπὸ τὶς ἐπιθέσεις του, ἀληθινοὶ καταπατηταὶ του, τροπαιοφόροι στὸν ἀγῶνά μας ἐναντίον του. Συμεριζόμενοι

τὸ πάθος καὶ τὴ νέκρωσι τοῦ Ἰησοῦ, εἴμαστε νεκροὶ ἀπέναντι τῶν θελγῆτρων τοῦ κόσμου καὶ ὁ κόσμος εἶναι νεκρὸς, ἀνίκανος νὰ μᾶς ἐλκύσῃ καὶ νὰ μᾶς παρασύρῃ πρὸς τὸ μέρος του. Ὁ κληρικὸς ἀπέναντι τοῦ κόσμου εἶναι ἓνας νεκρὸς ἀπέναντι ἑνὸς ἄλλου νεκροῦ. Δὲν ὑπάρχει ἀνάμεσά τους καμμιὰ ἀνταπόκρισις.

« Χάριτί ἐστε σεσωσμένοι » (Ἐφεσ. β' 5). Ἡ Χάρις ποὺ καταρτίζει τὰ ὄργανά της, τοὺς ποιμένες καὶ διδασκάλους τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ἴδια σώζει καὶ τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ πρῶτοι εἶναι ὄργανα, μέσα δικά της. Δὲν σώζουν αὐτοί, ἀλλὰ ἐκείνη.

« Οἰκεῖοι τοῦ Θεοῦ . . . » (Ἐφεσ. β' 19). Οἱ χριστιανοὶ εἶναι οἱ οἰκεῖοι, οἱ σπιτικοὶ τοῦ Θεοῦ. Πιὸ πολὺ, ὅμως, ἀπ' ὅλους τὸ γλυκύτατο αὐτὸ οὐσιαστικὸ ἀνήκει στοὺς κληρικούς, ποὺ εἶναι οἱ κατ' ἐξοχὴν ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ, οἱ μεγαλύτεροι ἀδελφοὶ στὴν οἰκογένειά του, ἐκεῖνοι ποὺ ὁ Θεὸς ἐπιφορτίζει μὲ ἰδιαίτερα χαρίσματα γιὰ νὰ κηδεμονεύουν τοὺς ἄλλους, τοὺς μικροτέρους ἀδελφοὺς των.

« Ἐμοὶ τῶ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων τῶν ἁγίων . . . » (Ἐφεσ. γ' 8). Ὁ Παῦλος θεωρεῖ τὸν ἑαυτό του σὰν τὸν πιὸ μικρὸ, τὸν πιὸ ἀσήμαντο, τὸν πιὸ παρακατιανὸ ἀνάμεσα σὲ ὅλους τοὺς πιστοὺς. Συχνά, ἄπληστος ἀπέναντι τῆς ταπεινοφροσύνης, βρίσκει εὐκαιρία νὰ τονίζῃ τὴ χαμηλὴ ιδέα, ποὺ εἶχε γιὰ τὸν ἑαυτό του, ἐρμηνεύοντας ὅλα τὰ θαυμάσια καὶ τεράστια, ποὺ κατῶρθωνε, σὰν ἀποτέλεσμα τῆς Χάριτος πάνω του καὶ ὄχι σὰν δική του καταβολή. Ἡ ταπεινοφροσύνη εἶναι μία ἀρετὴ βασικὴ διὰ κάθε χριστιανό, ἀλλὰ σπάταλοι σ' αὐτὴ πρέπει νὰ εἶναι κυρίως οἱ πρῶτοι τῆς Ἐκκλησίας.

« Καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται Χριστὸς ἐν τῶ σώματί μου εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου » (Φιλιπ. α' 20). Τὸ σῶμά μας εἶναι ὑπηρετῆς τῶν θείων σκοπῶν καὶ μὲ ὅ,τι κάνει πρέπει νὰ δοξάζεται ἔτσι ὁ Κύριος μὲς ἀπ' αὐτό. Ἐνας τέτοιος τέλειος ὑπηρετῆς στάθηκε τὸ σῶμα τοῦ Παύλου, ποὺ γνώρισε τόση κίνησι, τόση ταραχὴ, τόση κούρασι, τόσα χτυπήματα, τόσες στερήσεις κατὰ τὴ διάρκειά τῆς ἀποστολικῆς του σταδιοδρομίας. Ὅταν ἔγραφε ὁ Παῦλος τὴν ἐπιστολὴν του αὐτὴ στοὺς Φιλιππησίους, τὸ πολὺπλαγκτο σῶμά του ἦταν δέσμιο στὴ Ρώμη, ἀκίνητοποιημένο ἀπὸ τὴ δύναμι τοῦ κακοῦ. Ἄλλὰ ὁ ἀπόστολος εἶχε τὴν παρηγοριά, ὅτι καὶ ἔτσι ἀκόμη τὸ σῶμά του δόξαζε καὶ μεγάλυνε τὸν Κύριο, γιὰτὶ ἦταν ὑποταγμένο σὸ θέλημα τοῦ Ὑψίστου καὶ ὅσα ὑπέφερε τὰ ὑπέφερε πρὸς χάριν Ἐκείνου. Αὐτὸ τὸ νόημα, τὸ τόσο διδακτικὸ γιὰ τοὺς διαδόχους του, ἔχει ἡ φράσις τοῦ Ἀποστόλου « εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου ».

ΕΟΡΤΟΔΡΟΜΙΟΝ Η ΧΑΡΑ ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ (*)

«Ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν Κύριον».

(Ἰωάν. κ' 20)

Καὶ μαζί με αὐτοὺς ἐχάρησαν καὶ χαίρουν ὅλοι οἱ ἀγαπῶντες τὸν Σωτῆρα Χριστόν. Χαίρει μαζί τους ὁ οὐρανὸς ἄνωθεν· καὶ οἱ ἄγγελοι ψάλλουν τὸν ἐπινίκιον τοῦ Ἀναστάντος Χριστοῦ. Ἐπὶ γῆς συγχαίρει ἡ Ἐκκλησία, ἡ ὁποία με χαρὰν πολλὴν βλέπει νὰ προέρχεται ἐκ τοῦ τάφου, «ὡς ἐκ παστάδος», ὁ Νυμφίος της. Καὶ ἡμεῖς, ὁ χριστοφόρος λαός, καλούμεθα νὰ συγχαρῶμεν με τοὺς μαθητὰς ἐπὶ τῇ ἀναστάσει.

«Ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν Κύριον». Καὶ εἶναι ὑπόθεσις χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως διὰ τοὺς χριστιανοὺς ἡ Ἀνάστασις τοῦ Σωτῆρος.

1. Ἐν πρώτοις ἡ Ἀνάστασις ἀπετέλεσε τὴν πανηγυρικὴν καὶ δικαίαν λύσιν τοῦ μεγάλου δράματος τοῦ Γολγοθᾶ. Ὅταν Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος «διῆλθεν εὐεργετῶν» καὶ θαυματουργῶν τερματίζη τὴν ζωὴν του ἐν μέσῳ φοικτῶν παθῶν καὶ μαρτυριῶν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, τοῦτο εἶναι ἀπαράδεκτον ἀπὸ ἠθικῆς ἀπόψεως. Εἶναι δρᾶμα ποῦ πρέπει νὰ ἔχη τὴν λύσιν του.

Ἡ Ἀνάστασις εἶναι ὁ πανηγυρικὸς ἐπίλογος τοῦ δράματος. Καὶ μέσα εἰς τὸ φῶς τῆς Ἀναστάσεως ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ Πάθους παίρνουν ἄλλην ἔννοιαν. Καὶ ὁ σταυρὸς καὶ ἡ λόγχη καὶ ὁ ἀκάνθινος στέφανος, ὅλα παίρνουν τώρα ἄλλην ὕψιν. Δὲν εἶναι πλέον τὰ σημεῖα τοῦ θανάτου, ἀλλ' εἶναι ἀπλῶς τὰ σημεῖα τῆς μάχης· σημεῖα, τὰ ὁποῖα μαρτυροῦν μόνον ὅτι ἐδόθη ἡ μάχη κατὰ τῆς ἀμαρτίας καὶ πρὸς τὸν «τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτέστι τὸν διάβολον». (Ἐβρ. β' 14). Ὅλα ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα τὴν Μεγάλῃν Παρασκευῇ ἐφαίνοντο ὡς σημεῖα τοῦ πάθους, τώρα εἶναι σημεῖα δόξης καὶ θριάμβου, σημεῖα μαρτυροῦντα ὅτι ἐστήθη τὸ τρόπαιον τοῦ Χριστοῦ κατὰ τοῦ θανάτου. Καὶ ὁ σταυρὸς καὶ ὁ τάφος καὶ τὰ σημεῖα τῶν πληγῶν δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο, εἰ μὴ τὰ δείγματα ὅτι ἐδόθη ἤδη «ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις» (Τιτ. β' 11).

Ὁ Κύριος ἀνέστη! καὶ ἡ Ἀνάστασις του ἀποτελεῖ γεγονός

(*) Μολοντί τὸ παρὸν Ἐορτοδρόμιον ἀφορᾷ εἰς τὰς Ἀκινήτους Ἐορτάς, ἐν τούτοις ἐκρίθη ἀπαραίτητον νὰ περιλάβῃ καὶ τὰ περὶ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου γεγονότα καὶ πρόσωπα, εἰς δύο ὁμιλίαις.

μεμαρτυρημένον πανηγυρικῶς. Ἡ Ἀνάστασις Του ἐχαροποίησε τοὺς μαθητάς. Συνήντησε μὲν τὴν ἀμφιβολίαν καὶ τοὺς δισταγμοὺς τοῦ Θωμᾶ, καὶ τῶν ἄλλων μαθητῶν προηγουμένως, ὅταν ἤκουον τὰ πρῶτα μηνύματα τῶν μυροφόρων γυναικῶν, ἀλλ' ὕστερα ἀπὸ τὰς πρῶτας ἀμφιβολίας, ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου, ψηλαφηθεῖσα καὶ διὰ τῶν χειρῶν τοῦ Θωμᾶ καὶ ὁρατὴ μὲ τὰ μάτια ὄλων τῶν μαθητῶν, ἔγινε τὸ γεγονός διὰ τὸ ὅποιον μπορούσαν νὰ λέγουν καὶ νὰ γράφουν: «ὅ ἀκηκόαμεν, ὃ ἐώρακαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα καὶ αἰχρεῖς ἡμῶν ἐψηλάφησαν ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν». (Α' Ἰω. α' 1-2) Διὰ τοῦτο ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου ἐγίνει ὄχι ἀπλῶς ἀφορμὴ χαρᾶς, ἀλλὰ πηγὴ ἐνθουσιασμοῦ τῶν μαθητῶν. Αὐτὴ τοὺς ἔδινε δύναμιν νὰ ἀψηφοῦν τὸν θάνατον καὶ νὰ κηρύσσουν ἀφόβως Χριστὸν ἑσταυρωμένον καὶ ἀναστάντα ἐκ νεκρῶν.

2. «Ἐχάρησαν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν Κύριον». Καὶ καλούμεθα καὶ ἡμεῖς νὰ χαρῶμεν, διότι ἡ Ἀνάστασις, ὅπως εἶπομεν, ἀποτελεῖ τὴν δικαίωσιν τοῦ μαρτυρίου τοῦ Κυρίου καὶ τὴν νίκην κατὰ τοῦ θανάτου, κατὰ τοῦ κακοῦ καὶ τῆς ἀμαρτίας. Ἀλλὰ ἡ ἀνάστασις τοῦ Κυρίου ἀποτελεῖ γεγονός κοσμοχαρμόσουνον καὶ δι' ἄλλον σοβαρώτατον λόγον. Διότι αὐτὴ αὐτὴ ἡ σωτηρία μας δὲν νοεῖται ἄνευ τῆς Ἀναστάσεως. Ὁ Κύριος ἔπαθεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ καὶ ἐθυσιάσθη ὑπὲρ ἡμῶν. Ἐθυσιάσθη ὁ Ἀναμάρτητος, ἕνεκα τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν. Καὶ ὁ Θεός, τοῦ ὁποίου ἡ δικαιοσύνη εἶχε προσβληθῆ ἐκ τῶν ἀνθρωπίνων ἀμαρτιῶν, ἄρα γε ἐξιλεώθη διὰ τῆς σταυρικῆς θυσίας; Ποίαν ἀπόδειξιν ἔχομεν, ὅτι τὰ πλήθη τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν ἐξαλειφονται διὰ τοῦ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ; Ποίαν ἀπόδειξιν ἔχομεν, ὅτι ὁ Θεὸς συγχωρεῖ πλέον τὸν ἀμαρτήσαντα ἄνθρωπον; Ἡ ἀπόδειξις εἶναι αὕτη· ὅτι «τὸν Χριστὸν ἡγειρεν ἐκ νεκρῶν». Ἐὰν ὁ Χριστὸς ἔμενεν εἰς τὸν τάφον, τότε δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ὑπάρχη σωτηρία. «Εἰ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις ὑμῶν· ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἀμαρτίαις ὑμῶν», λέγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος. (Α' Κορ. ιε' 17). «Ἄν πρὸς στιγμὴν δεχθῶμεν ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν ἀνέστη, εἶναι ματαία ἡ πίστις ἡμῶν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εἴμεθα καταδικασμένοι εἰς ἀπώλειαν ἕνεκα τῶν ἀμαρτιῶν μας. Ἀλλὰ ανυνὶ Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν» (αὐτ. 20). Ὁ Χριστὸς ἀνέστη. Καὶ ἀπεδείχθη τοιουτοτρόπως ὅτι ὁ Θεὸς ἐδέχθη τὴν θυσίαν τοῦ Υἱοῦ Του καὶ ἡμεῖς πλέον σωζόμεθα δι' Αὐτοῦ. Ὁ Χριστὸς ἠπαρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν» (Ρωμ. δ' 25).

Ὁ Χριστὸς ἐσταυρώθη διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν καὶ ἀνέστη, διὰ νὰ ἀποδειχθῇ ὅτι μᾶς ἐδικαίωσε δι' Αὐτοῦ ὁ Θεός. Πῶς λοιπὸν νὰ μὴ χαίρουν οἱ μαθηταὶ καὶ μαζί των ὅλοι οἱ χριστιανοί;

3. Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου εἶναι γεγονὸς τοῦ ὁποίου αἱ συνέπειαι ἐπεκτείνονται πρὸς πάντας τοὺς χριστιανούς. Ὁ Κύριος δὲν εἶναι ξένος πρὸς ἡμᾶς· εἶναι ἡ κεφαλὴ μας καὶ ἡμεῖς εἴμεθα τὸ Σῶμά Του. «Ὅλοι οἱ χριστιανοὶ ἀποτελοῦμεν, ὡς γνωστὸν, τὰ ἐπὶ μέρους μέλη τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ. Ἀφοῦ λοιπὸν ἡ κεφαλὴ, διὰ τῆς ἀναστάσεως, εἰσῆλθεν εἰς τὴν δόξαν καὶ τὴν ἀθανασίαν, εἶναι ἐπόμενον ὅτι ἡ κεφαλὴ ἔσυρε μαζί της ὅλα τὰ μέλη τοῦ σώματος. Διὰ τοῦτο λέγει ὁ ἀπόστολος ὅτι ὁ Θεὸς καὶ ἡμᾶς «συνῆγειρε καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ» (Ἐφ. β' 6) Εἶναι δυνατὸν ποτε νὰ ἀναστηθῇ μόνον ἡ κεφαλὴ χωρὶς τὸ σῶμα; Καὶ εἶναι δυνατὸν νὰ ζήσῃ τὸ σῶμα χωρὶς τὴν κεφαλὴν; Ὁχι βεβαίως. Ἐφ' ὅσον λοιπὸν ἡ κεφαλὴ ἠγέρθη—ὁ Χριστὸς—καὶ ἡμεῖς εἴμεθα πλέον τέκνα τῆς αἰωνιότητος καὶ τῆς ἀθανασίας. «Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο». (Α' Κορ. ιε' 20) Ἀνέστη ὁ Κύριος ὡς ἀπαρχὴ καὶ ἐγγύησις τῆς ἀναστάσεως καὶ τῆς ἀθανασίας ὅλων τῶν μελῶν τοῦ μυστικοῦ Αὐτοῦ Σώματος.

Ἄλλ' εἵπομεν· τοῦτο θὰ συμβῇ, ἐφ' ὅσον θὰ ὑπάρχῃ ζῶν σύνδεσμος τῶν μελῶν τοῦ σώματος μετὰ τῆς κεφαλῆς. Καὶ εἶναι εὐνόητον, ἐξ ὅσων ἐλέχθησαν, ὅτι ἡ ἀνάστασις ἡ ἰδικὴ μας ἀκολουθεῖ δύο φάσεις. Εἶναι ἀνάγκη νὰ πραγματοποιηθῇ τῶρα ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη, διὰ νὰ εἶναι ἐξησφαλισμένη καὶ ἡ ἀνάστασις ἡ δευτέρα. Ποία εἶναι ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη; Ἡ ἀνάστασις ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, ἡ ἀνάστασις ἀπὸ τὴν κατάστασιν τοῦ πνευματικοῦ θανάτου, καὶ ἡ εἴσοδος μας εἰς «καινότητα ζωῆς», εἰς ζῶν ἀναστάσιμον, τ.ἔ. ζῶν τῆς ὁποίας τὰ γνωρίσματα θὰ εἶναι ἀνόρθωσις καὶ ἀγιότης. Τότε πλέον θάνατος δὲν ὑπάρχει διὰ τοὺς χριστιανούς. Ἐκεῖνο τὸ ἐπεισόδιον ποὺ ὀνομάζομεν θάνατον εἶναι ἀπλοῦς ὕπνος. Δὲν ὑπάρχουν πλέον νεκροί, ἀλλὰ κεκοιμημένοι. Δὲν εἴμεθα δοῦλοι τῆς φθορᾶς, ἀλλὰ δυνάμεθα νὰ μὴ ὑπολογίζωμεν τὸν θάνατον καὶ νὰ λέγωμεν μετὰ τοῦ ἀποστόλου Παύλου· «ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον; ποῦ σου, ἄδη, τὸ νεῖκος;» Διότι ὁ Χριστὸς ἀνέστη καὶ οἱ χριστιανοὶ τὸν ἀκολουθοῦμεν εἰς τὴν ἀθανασίαν.

Πῶς λοιπὸν νὰ μὴ χαίρουν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν Κύριον ἀναστάντα; Ἀλλὰ καὶ πῶς νὰ μὴ χαίρωμεν καὶ ἡμεῖς; Ἀνέστη Χριστὸς, καὶ ἐνεκρώθη ὁ θάνατος. Ἀνέστη Χριστὸς, καὶ κατεγγυήθη τὴν σωτηρίαν μας. Ἀνέστη Χριστὸς, καὶ ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο. Αὐτοῦ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας.

ΜΥΡΟΦΟΡΟΙ

«Ἦγόρασαν ἀρώματα... καὶ λίαν πρωὶ τῆς μιᾶς
Σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον».

(Μάρκ. ις', 1-2)

Μυροφόροι! Ὁραῖον πράγματι τὸ ὄνομα καὶ ἀξιοζήλευτον τὸ ἔργον των. Δὲν ἔχουν σχέσιν μετὰ τῶν συνήθων ἀρωματοφόρων προσώπων, τῶν ὁποίων ἡ παρουσία ἀρωματίζει μὲν τὴν ἀτμόσφαιραν, δὲν προδίδει ὅμως καὶ ἀνάλογον εὐωδίαν ψυχῆς. Πρόκειται περὶ τῶν σεμνῶν ἐκείνων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, τῶν ὁποίων ἡ Ἐκκλησία τιμᾷ ἰδιαιτέρως τὴν μνήμην· περὶ τοῦ Ἰωσήφ καὶ τοῦ Νικοδήμου ἀφ' ἑνός, καὶ ἀφ' ἑτέρου τῆς Μαγδαληνῆς, Μαρίας τῆς μητρὸς τοῦ Ἰακώβου, τῆς Σαλώμης καὶ ἄλλων σὺν αὐταῖς. Καὶ οἱ μὲν καὶ αἱ δὲ προσῆλθον μετὰ μύρων πρὸς τὸν Σωτῆρα Χριστόν, τὸν ἐπὶ Σταυροῦ κρεμάμενον οἱ ἄνδρες, τὸν ἐν τῷ τάφῳ κείμενον αἱ γυναῖκες. Ἡ πράξις των καὶ ἡ προσφορά των μαρτυρεῖ ὁμολογουμένως βαθύτατον συναισθηματικὸν πλοῦτον. Εἶναι ἐκδήλωσις καὶ ἔκφρασις τοῦ πρὸς τὸν Χριστόν συνδέσμου των. Ἄς ἐμβαθύνωμεν εἰς τὰς ἐν λόγῳ ἐκδηλώσεις των καὶ ἅς διδαχθῶμεν ἐξ αὐτῶν.

1. Ἐν πρώτοις, εἶναι φανερόν τὸ κί ν η τ ρ ο ν ποῦ ὠδήγησεν εἰς τὰς εὐγενεῖς καὶ γενναίας αὐτὰς πράξεις. Δὲν εἶναι ἄλλο εἰ μὴ ἡ ἀ γ ά π η των πρὸς τὸν Σωτῆρα.

Ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Χριστόν! «Ὅταν ὑπάρχη «ἐξ ὀλης τῆς ψυχῆς καὶ ἐξ ὀλης τῆς ἰσχύος καὶ ἐξ ὀλης τῆς διανοίας», ἀποτελεῖ πράγματι ἰσχυρότατον δεσμὸν μετὰ τοῦ Κυρίου, δεσμὸν ὀδηγοῦντα εἰς ἀναλόγους ἐκδηλώσεις. Ἐκφραστικώτατα ὁ Ἄπ. Παῦλος λέγει περὶ τῆς ἰσχύος τῆς ἀγάπης ταύτης «τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ»; (Ρωμ. η' 35-39) Καὶ ἡ περίπτωσις τῶν Μυροφόρων ἀποδεικνύει πράγματι ὅτι τίποτε δὲν κατάρθωσε νὰ ἀνακόψῃ τὸ μυροφόρον ἔργον των, οὔτε ἡ ἐχθρότης τοῦ Ἰουδαϊκοῦ κόσμου, οὔτε ὁ φόβος τῶν ρωμαίων στρατιωτῶν, οὔτε τὸ πρόβλημα τῆς ἀποκυλίσεως τοῦ λίθου ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου, οὔτε ἄλλο τι. Καὶ κάθε ἕνας ἐξ ἡμῶν τῶν χριστιανῶν καλεῖται ἤδη νὰ θέσῃ εἰς τὸν ἑαυτὸν του τὸ ἐρώτημα· κατὰ πόσον αἰσθάνεται τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ ὡς κίνητρον εἰς τὴν ζωὴν του. Αἱ ἁμαρτίαι μας βεβαίως δὲν μαρτυροῦν ἰσχυρὰν πρὸς τὸν Χριστόν ἀγάπην, ἐφ' ὅσον λυποῦμεν δι' αὐτῶν τὸν ἀγαπώμενον. «Ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με», εἶπεν ὁ Κύριος. (Ἰω. ιδ' 21) Ἡ ἀληθὴς ἀγάπη πρὸς τὸν Χριστόν ὀδηγεῖ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ θελήματός του.

Καί, ἀμοιβαίως, ἡ ἐκτέλεσις τοῦ θείου θελήματος αὐξάνει τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν Θεὸν καὶ Σωτῆρα.

2. Ἄλλ' ἡ ἀγάπη τῶν Μυροφόρων ἀπεδείχθη ὡς πλήρης ἀφοσίωσις πρὸς τὸν Κύριον. Δὲν ἦτο ἀπλή αἰσθηματικότης. Ἐξ ὅσων ἤδη ἐλέγχθησαν μαρτυρεῖται ἡ ἔμπρακτος αὐτῆ ἀγάπη καὶ ἀφοσίωσις των. Περισσότερον ἀπὸ τὴν προσφορὰν καὶ τὴν ἀξίαν τῶν μύρων, ἔχει σημασίαν ἡ ὀλόψυχος ἀφοσίωσις πρὸς τὸν θεῖον Διδάσκαλον. Εἰς ὥρας κρισίμους, ὅταν οἱ ἄλλοι μαθηταὶ ἦσαν «κεκρυμμένοι διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων», αἱ καρδίαι καὶ αἱ ἐνέργειαι τῶν Μυροφόρων κινοῦνται πρὸς τὸν Χριστὸν μὲ ἀπόλυτον καὶ ἀνεπιφύλακτον ἀφοσίωσιν.

Τὸ παράδειγμά των πάλιν προβάλλει ὡς ἕξαρσις ἀντιστοίχου ἰδικοῦ μας χρέους «Τεκνία, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μνηδὲ γλώσσῃ, ἀλλ' ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ». (Α' Ἰω. γ' 18). Ἡ σταθερότης εἰς τὰς ἀρχὰς μας, ἡ προσήλωσις πρὸς τὸ καθήκον, ἡ παρρησία ἵνα «ὁμολογῶμεν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων» ὅτι ἀσπαζόμεθα τὴν χριστιανικὴν ἀλήθειαν καὶ ζωὴν—ὅταν μάλιστα ἄλλοι ἔχουν ἐπιφυλάξεις ἢ κατειρωνεύονται, ἢ καὶ ἀντιδρῶσιν ὡς πείσμονες πολέμιοι—εἶναι ἀπὸ τὰς περιπτώσεις πού ὁ χριστιανὸς καλεῖται εἰς «μαρτυρίαν Χριστοῦ» καὶ εἰς ἔμπρακτον ἀπόδειξιν τῆς πρὸς Αὐτὸν ἀγάπης μέχρις ἀφοσιώσεως.

3. Συνήθως συμβαίνει μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων οἱ δεσμοὶ νὰ χαλαρώνωνται, ὅταν διαλυθῇ ἡ περιβάλλουσα τοὺς ἀγαπωμένους εὐτυχῆς ἀτμόσφαιρα. Ἄλλ' αἱ Μυροφόροι ἠκολούθουν μὲν τὸν Κύριον, ὅταν τὸν ἐπευφήμουν τὰ ἐνθουσιώδη πλήθη καὶ οἱ ὄχλοι ἀπεθαύμαζον τὴν διδαχὴν καὶ τὰ θαύματά Του «δικονοῦσαι ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς» (Λουκ. ἡ' 3) καὶ ὅταν ὅμως ἡ ἀτμόσφαιρα ἔγινεν ἐχθρική δι' Αὐτόν, καὶ ὅταν ἐπηρεασθῆσαν τὰ τόσα δραματικά γεγονότα, δὲν παρέλειψαν νὰ ἐκδηλώσουν ἀμέριστον καὶ ἀμείωτον τὴν στοργὴν καὶ τὴν ἀφοσίωσιν των. Καὶ ὁ Ἰωσήφ διαθέτει τὸ «καίνδον» αὐτοῦ μνημεῖον· καὶ ἀγοράζει σινδὸνα καινουργῆ· καὶ ὁ Νικόδημος φέρει «μίγμα σμύρνης καὶ ἀλόης ὡσεὶ λίτρας ἕκαστόν». (Ἰω. ιθ' 39) Καὶ ὅλοι ἐν γένει οἱ ἀποτελοῦντες τὸν κύκλον τῶν Μυροφόρων προβαίνουν εἰς πράξεις θυσίας χάριν τοῦ Κυρίου, τόσον κατὰ τὸ διάστημα τῆς θριαμβευτικῆς πορείας Του, ὅσον καὶ κατὰ τὸν χρόνον τοῦ θείου Πάθους. Διὰ νὰ διδαχθῶμεν καὶ ἡμεῖς ὅτι, καὶ ὅταν τὸ πρᾶγμα εἶναι ὀπωσδήποτε εὐκόλον, καὶ ὅταν ἀπαιτῆ ἡρωϊσμόν, μία εἶναι ἡ ὁδὸς τοῦ καθήκοντος· νὰ ἐνεργήσωμεν ὅπως ἀπαιτεῖ ἡ πρὸς τὸν Χριστὸν ἀγάπη,

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΟΥ Τ.Α.Κ.Ε.

Ἐπὶ ὑποβληθείσης αἰτήσεως ὑπαλλήλου Μητροπολιτικοῦ Γραφείου πρὸς ἐξαγορὰν προϋπηρεσίας αὐτοῦ παρ' Ἐταιρείας, τὸ Τ.Α.Κ.Ε. διὰ σχετικοῦ ἐγγράφου γνωρίζει, ὅτι οἱ ὑπάλληλοι Μητροπολιτικῶν Γραφείων ἔχουν δικαίωμα ἀναγνωρίσεως προϋπηρεσίας αὐτῶν εἰς τὸ Δημόσιον ἢ τοιαύτην ἐφημερίαν εἰς Μητροπόλεις τῆς Ἑλλάδος ἢ τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριαρχείου ἢ εἰς Νομ. Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, οὐχὶ δὲ καὶ παρ' Ἐταιρείαις. Διευκρινίζεται περαιτέρω, ὅτι ἡ ἀναγνώρισις προϋπηρεσίας τῶν ὑπαλλήλων Ἱ. Μητροπόλεων γίνεται βάσει τοῦ ἄρθρου 45 τοῦ Ν. 671/1943 καὶ οὐχὶ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ Καταστατικοῦ τοῦ Τ.Α.Κ.Ε.

— Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 3580/5/18-3-59 Ἐγκυκλίου τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. διευκρινίζεται, ὅτι ἐπὶ τῶν τηλεγραφημάτων τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων, δι' ὧν πιστοποιεῖται ἡ ἀγαμία τῶν μελλονύμφων, δεόν νὰ ἐπικολᾶται τὸ νόμιμον κληρικὸς ἄξιωμα, ὅπερ ἐπικολᾶται καὶ διὰ τὸ πιστοποιητικὸν ἀγαμίας.

— Ὑπὸ τοῦ Τ.Α.Κ.Ε., ἐκoinοποιήθη ἡ κατωτέρω ἐγκύκλιος, ἀναφερομένη εἰς τὸν ὑπολογισμὸν τῶν Ἀσφαλιστικῶν εἰσφορῶν ὑπὲρ τοῦ Τ.Α.Κ.Ε., ἐπὶ τῆς μισθοδοσίας τῶν ἐφημερίων τῶν μισθοδοτουμένων συμφώνως τῷ Ν. Δ. 3859/58.

Π ρ ὀ ς

Τῆν Ἱερὰν Μητρόπολιν Καστορίας

Εἰς ἀπάντησιν τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4737/10-3-59 ἡμετέρου ἐγγράφου καὶ ἐν συνεχείᾳ πρὸς ὑπ' ἀριθ. 12070/11-11-58 (ἀριθ. ἐγκυκλίου 66) ἡμέτερον τοιοῦτον λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ γνωρίσωμεν ὑμῖν ὅτι αἱ ὑπὲρ τοῦ ἡμετέρου Ὄργανισμοῦ ἀσφαλιστικαὶ εἰσφοραὶ, ἧτοι 10% ἐπὶ τῶν μηνιαίων ἀποδοχῶν δι' ἀσφάλιστρα, ἐνὸς ἐφ' ἀπαξ μισθοῦ ὑπὲρ τοῦ Ταμείου Συντάξεων, καὶ ἐνὸς ἑτέρου ὑπὲρ τοῦ Ταμείου Ἀρωγῆς τοῦ ΤΑΚΕ θὰ διενεργῶνται ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν ἐκάστοτε μηνιαίων ἀποδοχῶν τῶν ἐφημερίων (ἐξαυρέσει μόνον τοῦ ἐπιδόματος ἀκριβείας βίου) τῶν νεοχειροτονουμένων ἐφημερίων βάσει τοῦ Ν. Δ. 3859/58 ἄρθρον 3 παραγρ. 1.

Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅπως ὑπολογίζονται αἱ κρατήσεις 10 % ὑπὲρ

ὅ,τιδὴποτε καὶ ἂν πρόκηται νὰ ἐπακολουθήσῃ, ὁσονδήποτε καὶ ἂν πρόκηται νὰ μᾶς στοιχίσῃ. Διὰ τὸν Χριστὸν καμμία προσφορά καὶ καμμία θυσία δὲν εἶναι μεγάλη. Καὶ «ἂν ποιήσωμεν πάντα τὰ διατεταγμένα», θὰ πρέπει νὰ φρονῶμεν ὅτι «ἀχρεῖοι δοῦλοὶ ἐσμεν, ὅτι ὁ ὠφείλομεν ποιῆσαι πεποιήκαμεν» (Λουκ. ιζ' 10). Ἄλλ' ὅταν δὲν πράττωμεν, «ὅ,τι ὠφείλομεν ποιῆσαι», δὲν δικαιολογούμεθα ἀπὸ τὴν δυσκολίαν τοῦ πράγματος, ἐφ' ὅσον «ὁ Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ἡμῶν».

Μυροφόροι! Εὐγενεῖς καρδίαι. Γενναῖαι ψυχαί. Προσωπικὸ-κότητες ἀξιοσέβαστοι. Ἄλλὰ καὶ ἀξιομίμητοι.

† ΑΡΧΙΜ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΒΑΛΛΗΝΔΡΑΣ

τοῦ TAKE καὶ ἐπὶ τῶν ἀποδοχῶν τῶν ἐφημερίων, οἱ ὅποιοι συμφόνως τῷ ἄρθρῳ 2 τοῦ ὡς ἄνω Ν.Α. θὰ λαμβάνουν ἐπίδομα ἴσον πρὸς τὸ ἡμισυ τοῦ καταβαλλομένου εἰς αὐτοὺς μισθοῦ.

Εἰδικώτερον διὰ τοὺς ἀνωτέρω ἐφημερίους γνωρίζομεν ὑμῖν, ὅτι τοῦ ἐπιδόματος τούτου θὰ ἐνεργηθῇ καὶ ἐφ' ἅπαξ κράτησις κατὰ τὸν πρῶτον μῆνα, ὡς γίνεται πάντοτε διὰ τὰς ἐκάστοτε προσαυξήσεις τοῦ μισθοῦ τῶν ἐφημερίων, λόγῳ προαγωγῆς εἰς ἀνωτέραν μισθοδοτικὴν κατηγορίαν ἢ λόγῳ παροχῆς ἢ προσαυξήσεως τοῦ ἐπιδόματος πολυετίας. Τὴν κρᾶτησιν δὲ τῆς ἐφ' ἅπαξ διαφορᾶς παρακαλοῦμεν, ὅπως ἀναγράφητε εἰς ἰδιαιτέραν στήλην.

Μετὰ σεβασμοῦ
Ὁ Διευθύνων Σύμβουλος
ΚΩΝ. Σ. ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

Α Λ Λ Η Λ Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α

Αἶδες. Βάϊον Παπαχρήστου. Ἀπαντήσαμε δι' ἐπιστολῆς.
— Αἶδες. Νικόλαον Μουρελάτον, Κεφαλληνίαν. Ὅχι, μόνον δὲν ἐξαφλήσατε τὸ δάνειον μέχρι τοῦ Νοεμβρίου, ἀλλὰ ὑφείλετε εἰσέτι μίαν δόσιν ἐξ 63 δραχμῶν, ἥτις ἐκρατήθη ἀπὸ τὸν μισθὸν σας τοῦ Ἰανουαρίου 1959. Μέχρι τοῦ Δεκεμβρίου τοῦ 1950 εἶχατε καταβάλει 85 δόσεις. Ἰσως δὲν ὑπολογίσατε τὸν τόκον, ὁ ὅποιος ἀνέρχεται εἰς 7 οἶο. — Αἶδες. »Π. Μ. Ἐφ' ἡμέριον Ὑπαίθρου». Ἐὰν ἐξέλθετε μετὰ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1961, ὅτε καὶ θὰ ἔχετε συμπληρώσει τὸ 75ον ἔτος τῆς ἡλικίας σας, θὰ λάβετε σχεδὸν πλήρη σύνταξιν. Πρὸς τὸ παρὸν ἔχετε. μαζὶ μὲ τὸν χρόνον τὸν ὅποιον ἐξαγοράσετε, 33 συντάξιμα ἔτη. —

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Θεοδόση Σπεράντσα, Ἔως τὰ ἄστρα. — Ἡ «ἐκκλησιαστικὴ ἡμέρα τοῦ ἐργάτου» (Ἐκ τῆς Ἀποστολ. Διακονίας). — Ὀμιλία εἰς τὴν «ἐκκλησιαστικὴν ἡμέραν τοῦ ἐργάτου» (Ἐκ τῆς Ἀποστολ. Διακονίας). — Χ., Ἀδελφικά Γράμματα. — Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν «Λειμῶνα» τοῦ Ἰωάννου Μόσχου (Μετφρ. Θεοδ. Σπεράντσα). — Βασ. Ἡλιάδης, Πάσχα μέγα, Πάσχα τὸ τερπνόν. Ἐλεύθερος τὸ εὐορτάζει ὁ λαὸς τῆς Κύπρου. — Ανδρέα Καραντώνη, Οἱ γυναῖκες τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τὸ θεῖο δράμα. — Φῶτη Κόντογλου, Ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς. — Ἀκύλα, Παρὰ τοὺς πόδας Παύλου. — Ἀρχιμ. Νικοδήμου Βαληνδρά, Ἐορτοδρόμιον. — Εἰδήσεις τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. — Ἀλληλογραφία.

Δι' ὅτι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντέον :
Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»
Ὁδὸς Φιλοθέης 19— Ἀθῆναι. Τηλ. 27-689.

Ἐπεύθυνος Τυπογραφείου: ἱερ. Κων. Πλατανίτης Ὑψηλάντου 66, Ἀγ. Βαρβάρα Αιγιάλεο
Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Ἰασιῦ 1. Τηλ. 70734.